Algemene Rekenkamer Curaçao

Verslag van werkzaamheden 2025

Algemene
Rekenkamer
Curaçao

Inhoudsopgave

1. Algemene Rekenkamer Curaçao *04*

1.1 Missie *05*
1.2 Visie *05*
1.3 Kernwaarden *05*
1.4 Taken en bevoegdheden *06*
1.5 Onafhankelijke positie van de Rekenkamer *06*
1.6 Organisatie *07*
1.6.1 College *08*
1.6.2 Secretaris *10*
1.6.3 Medewerkers *11*

2. De onderzoekswerkzaamheden *16*

2.1 Onderzoekswerkzaamheden *17*
2.2 Afgeronde onderzoeken ten opzichte van de voorgaande jaren *17*
2.3 Van de Staten ontvangen verzoeken *18*
2.4 Uitgebrachte rapporten *19*
2.5 Overzicht van de reacties op de rapporten van de Rekenkamer *28*
2.6 Lopende onderzoeken *29*
2.7 Tijdigheid uitgebrachte jaarrekeningrapporten aan de Staten *34*
2.8 Behandeling door de Staten van de uitgebrachte rapporten *34*
2.9 Vaststellen van het slot van de rekeningen *35*

3. Contacten *38*

3.1 Rekenkamers binnen het Koninkrijk *39*
3.2 Internationale relaties *41*
3.3 Bezoeken en externe overleggen *45*

4. Begroting en financiële verantwoording *46*

Voorwoord

mr. Joël S.T. Felida
Voorzitter

De Algemene Rekenkamer Curaçao (hierna: de Rekenkamer) presenteert hierbij haar verslag van de uitgevoerde werkzaamheden over het jaar 2025.

Met dit verslag voldoet de Rekenkamer aan de verplichting zoals vastgelegd in de Landsverordening Algemene Rekenkamer Curaçao waarin is bepaald dat vóór 1 juli van elk jaar het verslag van het afgelopen jaar aan de Gouverneur en de Staten moet worden aangeboden.

In 2025 heeft de Rekenkamer haar wettelijke taak opnieuw met volle inzet vervuld. In dit verslag wordt een overzicht gegeven van de uitgebrachte rapporten en de bijbehorende presentaties die aan de Staten zijn verzorgd. Daarnaast besteden we aandacht aan de lopende onderzoeken waarmee wij het jaar hebben afgesloten.

Om onze rol als onafhankelijk controleur van het openbaar bestuur toekomstbestendig te houden, is voortdurende ontwikkeling essentieel.

De Rekenkamer is in 2025 begonnen met onderzoek naar hoe nieuwe technologieën het beste en meest verantwoordelijk geïmplementeerd kunnen worden, dit onderzoek is in 2026 geïntensiveerd. We bouwen hiermee voort op de eerdere stappen die zijn gezet op het gebied van digitalisering binnen het onderzoeks-proces. Door deze technologische innovaties te omarmen, beogen wij onze interne processen verder te optimaliseren, de efficiëntie van onze onderzoeken te vergroten en onze datagestuurde analysecapaciteit verder te versterken.

Daarnaast realiseren wij ons dat de impact van ons werk valt of staat met een goede verbinding met onze omgeving. Daarom zal de Rekenkamer zich ook in 2026 nadrukkelijk inzetten op het verder versterken en uitbreiden van de contacten met haar stakeholders. Een open, constructieve dialoog helpt ons de actuele behoeften en risico's binnen de samenleving scherper in beeld te krijgen en bevordert de opvolging van onze aanbevelingen.

De Rekenkamer zal zich ook in de komende jaren onverminderd en onafhankelijk blijven inzetten om, in nauwe samenwerking met haar partners en met een scherp oog voor technologische innovatie, haar taak zo optimaal mogelijk uit te voeren. Alles in het belang van een doelmatig, rechtmatig en integer openbaar bestuur voor de Curaçaose samenleving.

mr. Joël S.T. Felida
Voorzitter

01 De Algemene Rekenkamer Curaçao

1.1 Missie

De missie van de Algemene Rekenkamer Curaçao (hierna: de Rekenkamer) is het rechtmatig en doelmatig functioneren van de overheid, overheidsinstellingen en organisaties te bevorderen/versterken door de Staten, de overheid alsmede de samenleving over dit functioneren te informeren en adviseren en zodoende de publieke verantwoording te verbeteren. Dit doen wij aan de hand van rechtmatigheids-onderzoeken, waaronder het onderzoeken van de financiële verantwoording, mede aan de hand van doelmatigheidsonderzoeken.

1.2 Visie

Onze visie is om een bijdrage te leveren aan de accountability, transparantie en integriteit van de overheid, overheidsinstellingen en -organisaties door continu en tijdig kwalitatief hoogwaardige onderzoeken uit te voeren die relevant zijn voor onze stakeholders.

1.3 Kernwaarden

Bij haar functioneren neemt de Rekenkamer haar kernwaarden in acht. Deze kernwaarden zijn vastgelegd in een gedragscode en komen in belangrijke mate overeen met de waarden in de gedragscode in de internationale standaarden voor rekenkamers (International Standards for Supreme Audit Institutions (ISSAI)).

De negen kernwaarden waar de Rekenkamer voor staat zijn als volgt:

Onafhankelijk	Wij zorgen ervoor dat onze onafhankelijkheid boven elke twijfel is verheven.
Professioneel	Wij verrichten ons werk op een professionele, objectieve, verantwoorde en zorgvuldige wijze.
Objectief	Wij betrachten ‘fair play’ en zijn open en eerlijk.
Zorgvuldig	Wij gaan zorgvuldig om met de aan ons toevertrouwde informatie.
Kritisch	Wij werpen een kritische blik en leveren werk van hoge kwaliteit.
Lerend	Wij staan open voor nieuwe kennis en inzichten en houden onze kennis en kunde op peil en delen die met elkaar.
Constructief	Wij staan voor open, respectvolle en constructieve communicatie.
Betrokken	Wij zijn betrokken bij vraagstukken vanuit de samenleving.
Integer	Wij zijn integer, helder, transparant en consistent in ons handelen.

1.4 Taken en bevoegdheden

Op grond van artikel 68 van de Staatsregeling van Curaçao is de Rekenkamer belast met het onderzoeken van de ontvangsten en uitgaven van het Land. In de Landsverordening Algemene Rekenkamer Curaçao[1] (hierna: Lv ARC) zijn de taken en de hiermee samenhangende bevoegdheden verder uitgewerkt. In artikel 1 van deze landsverordening is de taak in zijn algemeenheid geformuleerd:

“De controle op het geldelijk en materieel beheer in de ruimste zin geschiedt -ongeacht welke vorm aan dat beheer is gegeven- voor het Land Curaçao door de Algemene Rekenkamer.”

Verder worden in de landsverordening het rechtmatigheidsonderzoek genoemd, waaronder de controle van de jaarrekening van het Land, en het doelmatigheidsonderzoek.

Ook is in de landsverordening de bevoegdheid van de Rekenkamer opgenomen om onderzoek te doen naar de bestuurlijke integriteit van politieke en ambtelijke functionarissen bij de uitoefening van hun taken en bevoegdheden.

In de Landsverordening over het Algemeen Pensioenfonds Curaçao (hierna: het APC)[2] en de Landsloterij[3] is bovendien specifiek voor de Rekenkamer een taak weggelegd ten aanzien van de controle van de financiële verantwoordingen van deze organisaties.

Tot slot is de Rekenkamer bevoegd om alle informatie die zij ten behoeve van haar onderzoeken nodig heeft, bij degenen die onder het domein van onderzoek vallen op te vragen.

Met ingang van 19 oktober 2022 is de landsverordening P.B. 2022, no. 114 ter wijziging van de Lv ARC in werking getreden.

1.5 Onafhankelijke positie van de Rekenkamer

De Rekenkamer is een Hoog College van Staat en het sluitstuk van de controle op de overheid. De Rekenkamer is onafhankelijk in haar oordeel. Wij zijn een onafhankelijk instituut en dus geen onderdeel van de regering of de Staten. In artikel 49 lid 1 van de Lv ARC is de volgende bepaling opgenomen:

”In overeenstemming met de Algemene Rekenkamer en de betrokken minister stellen de Staten de Algemene Rekenkamer faciliteiten beschikbaar voor een goede onafhankelijke functionering.”

Voorts vloeit uit de Lv ARC voort dat de Rekenkamer zelf beslist wat zij onderzoekt; de Rekenkamer stelt dus een onderzoek op eigen initiatief in. Daarnaast bepaalt de Rekenkamer zelf of zij een verzoek van de Staten om onderzoek te doen honoreert en op welke wijze zij invulling geeft aan dat onderzoek. Alvorens een verzoek te honoreren gaat de Rekenkamer eerst na of zij bevoegd is om het desbetreffende onderzoek uit te voeren en wat de toegevoegde waarde zal zijn.

1. A.B. 2010, no. 87, letter h zoals gewijzigd bij P.B. 2022, no. 114.
2. P.B. 2015, no. 1.
3. P.B. 1965, no. 122, artikel 9.

De onafhankelijkheid van de Rekenkamer komt verder onder andere tot uitdrukking in wat in de Landsverordening Comptabiliteitsvoorschriften Curaçao 2010[4] (hierna: Lv C-2010) is opgenomen, namelijk dat de Rekenkamer haar eigen begroting zelfstandig beheert.

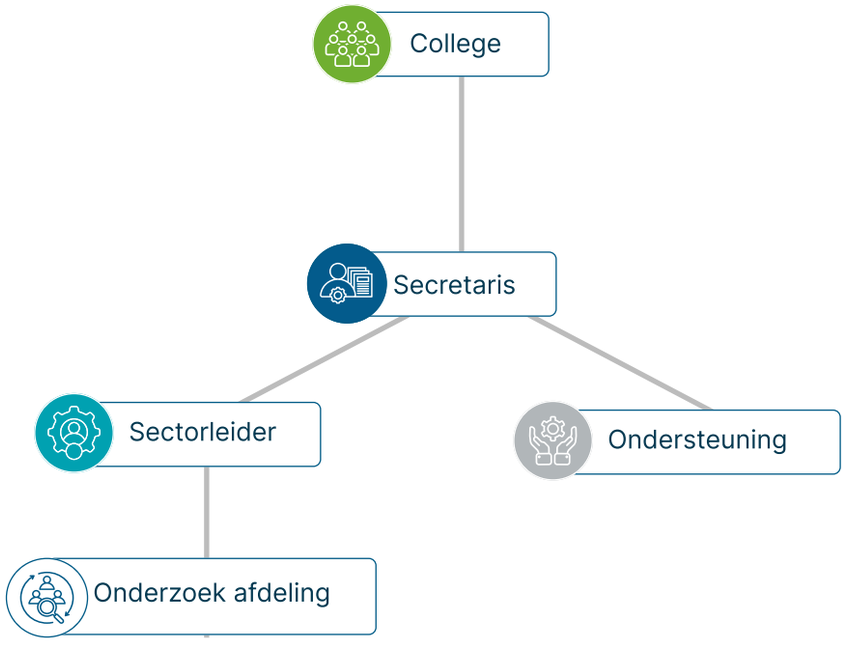
Ook is de Rekenkamer bevoegd personeel op arbeidscontract naar burgerlijk recht in dienst te nemen of te ontslaan. Hiertoe heeft de Rekenkamer een personeelsreglement vastgesteld waarin de arbeidsvoorwaarden van het personeel zijn neergelegd. Dit personeelsreglement is verouderd en wordt daarom aangepast. Dit proces bevindt zich in een vergevorderd stadium en naar alle waarschijnlijkheid zal het aangepaste personeelsreglement in 2026 worden vastgesteld.

1.6 Organisatie

Ter uitvoering van haar wettelijke taken en bevoegdheden is de organisatie van de Rekenkamer als volgt ingedeeld. Voor een gedetailleerd organogram wordt verwezen naar de bijlage.

Figuur 1: Indeling organisatie

4. A.B. 2010 no. 87 artikel 1 letter b onder artikel 39, zoals gewijzigd bij P.B. 2020, no. 112.

1.6.1 College

Het College bestaat uit drie leden, de Voorzitter daaronder begrepen[5]. Ter vervanging van de leden zijn er ten hoogste drie plaatsvervangende leden[6]. Een lid wordt bij landsbesluit benoemd voor een periode van vijf jaren[7]. Een met meerderheid van stemmen opgemaakte aanbevelingslijst van drie kandidaten wordt naar de Staten gestuurd die vervolgens een voordracht doet aan de Gouverneur[8]. Deze gaat vervolgens over tot benoeming van het lid conform de voordracht. Alvorens de aanbevelingslijst naar de Staten wordt gestuurd wordt conform het Reglement van Orde voor de Rekenkamer[9] de Procureur-Generaal verzocht om een antecedentenonderzoek in te stellen. Bij het bereiken van de leeftijd van 70 jaar wordt aan de leden en de plaatsvervangende leden ontslag verleend[10].

In het jaar 2025 is het College van de Rekenkamer weer voltallig. De vacature voor een plaatsvervangend lid is gedurende het verslagjaar vacant gebleven.

SAMENSTELLING EN MUTATIES

Per ultimo 2025 bestond het College uit de volgende personen:

Dhr. mr. Joël Felida
Lid, tevens Voorzitter

Dhr. Halder Lam, CPA
Lid

Mw. Shamajra Florentina, MSc, RA, CAMS
Lid

In februari 2025 is de sollicitatieprocedure voor het vacante ambt van lid met een bedrijfseconomisch profiel opgestart en op 30 juni 2025 is een aanbevelingslijst van drie kandidaten, zoals wettelijk voorgeschreven, aan de Staten aangeboden. Vervolgens hebben de Staten op 3 juli 2025 een voordracht aan de Gouverneur gedaan van twee (2) kandidaten, te weten:

- mevrouw Janilla G. Arias;
- mevrouw Shamajra E. Florentina.

Mevrouw Arias heeft bij schrijven van 8 juli 2025 aan de Rekenkamer kenbaar gemaakt dat zij, op grond van persoonlijke redenen, het ambt van lid van de Rekenkamer niet kan aanvaarden.

Haar besluit is vervolgens bij brief van 9 juli 2025 ter kennis gebracht van Hare Excellentie de Gouverneur, mevrouw L. George-Wout.

Gelet op het besluit van mevrouw Arias om zich terug te trekken, komt mevrouw Florentina als eerstvolgende door de Staten voorgedragen kandidaat, in aanmerking voor de benoeming tot lid van de Rekenkamer met het oog op de invulling van het bedrijfseconomisch profiel.

Van het besluit van mevrouw Arias zijn tevens de Staten in kennis gesteld.

Mevrouw Shamajra Florentina is op 16 juli 2025, bij landsbesluit[11] als lid van de Rekenkamer benoemd.

5. Lv ARC artikel 3 lid 1.
6. Idem.
7. Lv ARC artikel 3 lid 2.
8. Lv ARC artikel 3 lid 4.
9. P.B. 2014, no. 8 artikel 3.
10. Lv ARC artikel 10 lid 1b.
11. Van 16 juli 2025, nr. 25/1784.

De eedaflegging door mevrouw Florentina heeft op 17 juli 2025 plaatsgevonden ten overstaan van de waarnemend Gouverneur van Curaçao, Hare Excellentie mevrouw M. Russel-Capriles.

Foto: Moment dat mevrouw Florentina eed heeft afgelegd.

In het volgende overzicht zijn de bezoldigde betrekkingen en de nevenwerkzaamheden van de leden van het College in het verslagjaar, zoals door hen opgegeven, weergegeven.

Tabel 1: Collegeleden

			Datum benoeming	Datum herbenoeming
Voorzitter	mr. Joël S.T. Felida	**Bezoldigde betrekkingen:** Directeur/eigenaar Felida Legal B.V. Directeur/eigenaar Felida Holding B.V. Directeur/eigenaar iEstablish B.V. **Nevenwerkzaamheden:** Lid RvC Analytisch Diagnostisch Centrum (ADC) N.V.	27 december 2024	
Lid	Halder T. Lam, CPA	**Bezoldigde betrekkingen:** Eigenaar en directeur van Hoboken B.V. Mededirecteur Fysio Diaz B.V. Directeur & eigenaar van Lam-chi Invest B.V. Directeur & eigenaar van Lam-chi Holding B.V. **Nevenwerkzaamheden:** Lid van de Rotary Club of Curaçao	20 juli 2020	20 juli 2025
Lid	Shamajra E. Florentina, MSc, RA, CAMS	**Bezoldigde betrekkingen:** Directeur/eigenaar Provvidenza Holding B.V. Directeur/eigenaar Provvidenza B.V. **Nevenwerkzaamheden:** Instructor bij Burnard's Health & Fitness Center	16 juli 2025	

De werkzaamheden van het College zijn geregeld in het Reglement van Orde[12].
De Voorzitter oefent het algehele toezicht uit op de Rekenkamer (organisatie).

Het College dient minimaal één keer per maand te vergaderen, maar streeft een vergaderfrequentie van gemiddeld twee keer per maand na. In de verslagperiode heeft het College in totaal twaalf keer vergaderd tijdens officiële Collegevergaderingen. Daarnaast hebben er meerdere buitengewone vergaderingen plaatsgevonden.

12. P.B. 2014, no. 8.

1.6.2 Secretaris

Shanela E. Cathalina, MSc, RA
Secretaris

Foto: Shanela E. Cathalina

Aan de Rekenkamer is een Secretaris toegevoegd die conform haar landsverordening belast is met de dagelijkse leiding van de Rekenkamerorganisatie.[13]
De Secretaris wordt op voordracht van de Rekenkamer bij landsbesluit benoemd, geschorst en ontslagen.

Mevrouw Shanela Cathalina, MSc, RA is sinds 1 maart 2014 benoemd als Secretaris van de Rekenkamer.

13. Lv ARC artikel 5 lid 1.

1.6.3 Medewerkers

Het team dat de Secretaris ondersteunt en onder haar leiding staat, bestaat vanaf 1 april 2025 uit drie sectorleiders en een ondersteunende afdeling.

De personeelsbezetting van de Rekenkamer bestond eind 2025 uit twintig (20) personen. Begin 2025 was er sprake van veertien (14) medewerkers, waaronder de secretaris (1), tien (10) personen in de onderzoeksafdeling (waarvan 2 sectorleiders/ managers) en drie (3) personen in de afdeling Ondersteuning. In 2025 zijn twee (2) nieuwe medewerkers aangesteld binnen de afdeling Ondersteuning en zes (6) nieuwe onderzoekers binnen de afdeling Onderzoek, waarvan één Register Accountant en één Certified Public Accountant.

Door de aanname van de zes (6) nieuwe onderzoekers in 2025 bestond de afdeling Onderzoek eind 2025 uit vijftien (15) medewerkers, inclusief drie (3) sectorleiders/managers. In verband met het bereiken van de pensioen-gerechtigde leeftijd heeft één medewerker van de onderzoeksafdeling de organisatie in 2025 verlaten. Daarnaast waren per 31 december 2025 vier (4) medewerkers werkzaam binnen de ondersteunende afdeling.

Hiernaast is een overzicht opgenomen van de formatie en feitelijke bezetting (exclusief de Collegeleden) over het jaar 2025.

Formatie en feitelijke bezetting ultimo 2025

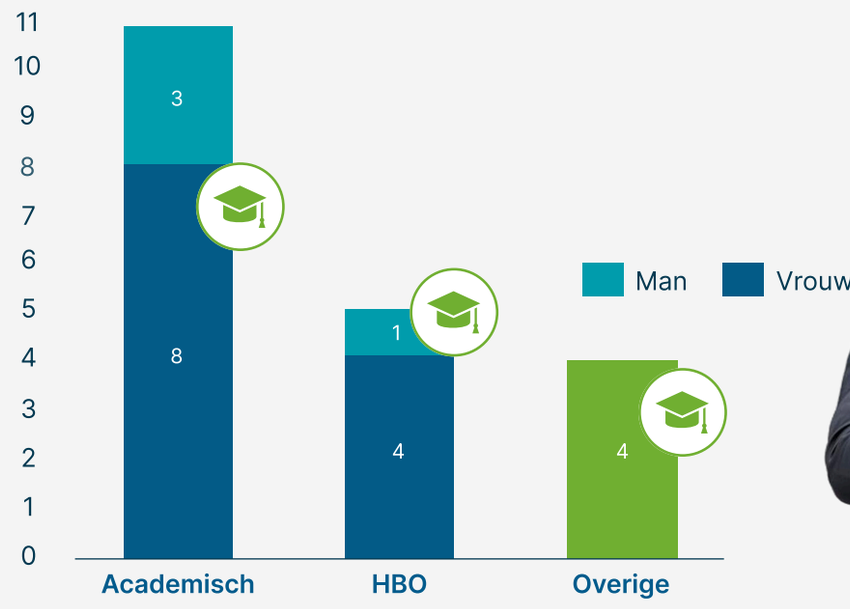
	Formatie	Bezetting 01/01	Bezetting 31/12
Secretaris	1	1	1
Management Assistant	1	-	1
HR-adviseur	1	1	1
Office Manager	1	1	1
Administratief medewerker	1	-	-
Juridisch-Adviseur	1	-	-
Receptioniste/Telefoniste	1	1	1
Sectorleiders/Managers	3	2	3
Medewerker Kwaliteitsbewaking	1	-	-
Onderzoekers	18	8	12
Communicatiefunctionaris	1	-	-
Totaal	**30**	**14**	**20**

Tabel 2: Formatie en feitelijke bezetting ultimo 2025

Gezien het voorgaande kan de bezettingsgraad ultimo 2025 vastgesteld worden op afgerond 67 procent van de formatie, wat voornamelijk komt door een onderbezetting van zes (6) medewerkers in de onderzoeksafdeling. Dit is exclusief de functie van sectorleider/manager.

Ultimo 2025 gold de volgende verdeling qua opleiding en geslacht:

Medewerkers naar opleidingsniveau/geslacht

Figuur 2: Medewerkers naar opleidingsniveau/geslacht

College

Innovatie is voor ons geen doel op zich, maar een middel om nog scherper en efficiënter bij te dragen aan een transparant Curaçao.

mr. Joël S.T. Felida
Voorzitter

Algemene
Rekenkamer
Curaçao

Duurzame ontwikkeling van de medewerkers

Deelname PESA

Als onderdeel van de voortdurende investering in de professionele ontwikkeling van medewerkers hebben in 2025 twee onderzoekers van de Rekenkamer het certificaat behaald voor de 'Professional Education for SAI Auditors' (PESA) van het INTOSAI Development Initiative (IDI). PESA betreft een internationale professionele accreditatie voor onderzoekers van rekenkamers en is gebaseerd op het competentieraamwerk van INTOSAI.

De opleiding bestaat uit een e-learningprogramma gericht op het versterken van kennis, vaardigheden en professioneel gedrag die noodzakelijk zijn voor het uitvoeren van kwalitatief hoogwaardige onderzoeken binnen de rekenkamers. Daarbij wordt niet alleen aandacht besteed aan theoretische kennis, maar ook aan de praktische toepassing hiervan door middel van praktijkopdrachten.

Het programma omvat zeven modules, bestaande uit twee algemene modules gericht op de normen, toegevoegde waarde en professionele houding binnen de rekenkamers en vijf vakspecifieke modules gericht op een gekozen onderzoekstype, zoals rechtmatigheids-, doelmatigheids- of financieel onderzoek.

Gezien de zowel in het verleden als momenteel waargenomen positieve ervaringen met het programma, zal de Rekenkamer de deelname aan PESA in de komende jaren verder uitbreiden naar alle onderzoekers. Daarnaast zal de training structureel onderdeel gaan uitmaken van het onboardingprogramma voor nieuwe onderzoekers.

Waarborg kwaliteit van de medewerkers

Jaarlijks reserveert de Rekenkamer uren voor de medewerkers voor opleiding dan wel voor professionele ontwikkeling. Tevens wordt de nodige tijd vrijgemaakt om te besteden aan het Persoonlijk Ontwikkelplan (POP) voor elke medewerker. Er zijn trainingen, cursussen en workshops gevolgd door alle medewerkers in de organisatie.

Rekruteren van medewerkers

De Rekenkamer heeft haar wervingsactie voor nieuwe onderzoekers onder het thema ‘Werken aan Publieke Verantwoording van Publiek Geld’ in 2025 voortgezet. Er wordt gezocht naar talentvolle en gedreven personen die geïnspireerd zijn door de waarden, het werk en de organisatiedoelstellingen van de Rekenkamer met als doel het structureel en optimaal bemensen van de organisatie.

Voorts is ook aandacht besteed aan het creëren van bredere bekendheid van de organisatie en zodoende de Rekenkamer te positioneren als een aantrekkelijke werkgever.

In dit kader heeft de Rekenkamer op 28 en 29 maart 2025 deelgenomen aan de Nationale Carrièrebeurs in Nederland (hierna: de NCB). De NCB is een groot carrière evenement waar werkgevers uit Nederland, het Caraïbisch deel van het Koninkrijk en Suriname zich kunnen presenteren.

Onze deelname had meerdere doelen, namelijk het vergroten van de naamsbekendheid van de Rekenkamer, zich profileren als een interessante (toekomstige) Curaçaose werkgever onder studenten (bijna afgestudeerden), young professionals en meer ervaren professionals en het daadwerkelijk aantrekken van geschikte professionals.

De Rekenkamer heeft haar deelname aan de NCB vooraf bekend gemaakt op verschillende sociale media platformen zoals LinkedIn, Facebook en Instagram.

Evenals in 2024 kijken wij terug op een geslaagde deelname. De doelstellingen zijn deels bereikt. Er is veel exposure verkregen onder zowel studenten als professionals. Met name door de krapte op de arbeidsmarkt verliep het daadwerkelijk aantrekken van personen minder goed dan gehoopt.

De Rekenkamer heeft inmiddels in april 2026 weer deelgenomen aan de NCB.

Verder zijn evenals in het voorgaande jaar doorlopend wervingsacties ondernomen, welke in het kalenderjaar 2026 verder zullen worden geïntensiveerd.

Foto: Mevrouw Gerling, mevrouw Franklin en de heer Felida bij de NCB

02

De Onderzoeks-werkzaamheden

Vanaf het moment dat een rapport aan de Staten is aangeboden is het een openbaar document[14]. Het rapport wordt op de website[15] van de Rekenkamer geplaatst zodat het door een ieder kan worden geraadpleegd. Er wordt eveneens separaat een verkorte versie van het rapport en de daarbij behorende video in het Papiaments en in het Nederlands op de website geplaatst. De video wordt eveneens op YouTube geplaatst. De media wordt tot slot geïnformeerd dat er een rapport is uitgebracht.

14. Lv ARC artikel 47 lid 2
15. www.rekenkamercuracao.cw

2.1 Onderzoekswerkzaamheden

Door kwalitatief hoogwaardige rapporten te leveren die actuele risicogebieden raken, wil de Rekenkamer bijdragen aan het verbeteren van de deugdelijkheid van bestuur. Verder wil zij graag meer bewustzijn creëren bij de Statenleden over hun belangrijke rol in het staatsbestel.

In 2025 werd evenals de voorgaande jaren voornamelijk aandacht besteed aan het uitvoeren van doelmatigheidsonderzoeken wat tevens sterk aanbevolen wordt door de diverse rekenkamer-organisaties. Met dit type onderzoek kunnen een van de E's[16] van een doelmatigheidsonderzoek worden onderzocht. Een doelmatigheidsonderzoek kan derhalve niet alleen inzicht geven of de doelen van de regering zijn bereikt, maar ook kan onderzocht worden of dit op efficiënte wijze of op zuinige wijze heeft plaatsgevonden.

Met deze onderzoeken wil de Rekenkamer bijdragen aan het verbeteren van de prestaties van de overheid en aan de effectiviteit van het beleid. Op deze wijze levert de Rekenkamer ook haar bijdrage aan de gemeenschap conform de INTOSAI standaard P-12[17], 'The Value and Benefits of Supreme Audit Institutions making a difference to the lives of citizens'.

2.2 Afgeronde onderzoeken ten opzichte van de voorgaande jaren

Figuur 3: Overzicht afgeronde onderzoeken periode 2020 - 2025

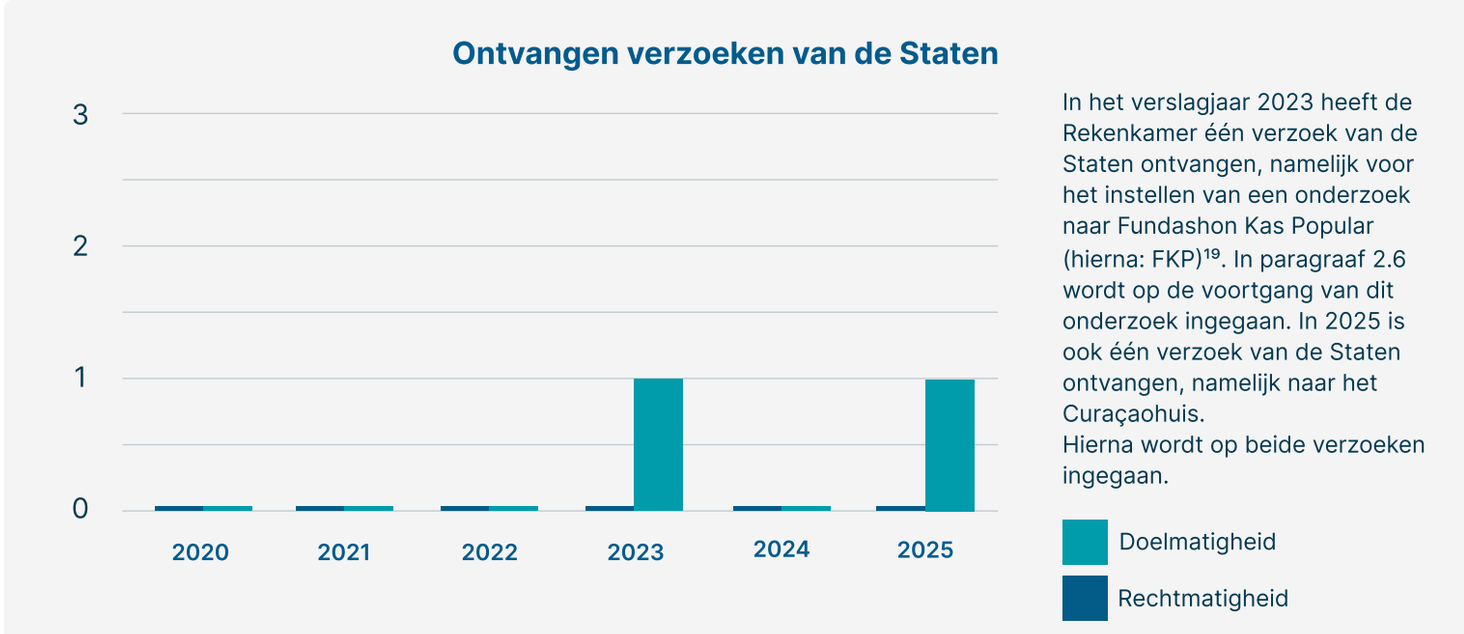

16. Economy, Efficiency and Effectiveness.
17. INTOSAI standaard P-12 stelt dat de mate waarin een rekenkamer in staat is om een verschil in het leven van de burgers te maken afhankelijk is van de realisatie van vooraf vastgestelde doelstellingen.

2.3 Van de Staten ontvangen verzoeken

Op grond van de Lv ARC[18] kunnen de Staten een verzoek bij de Rekenkamer indienen voor het instellen van onderzoeken. In het verslagjaar 2025 heeft de Rekenkamer één nieuw verzoek van de Staten ontvangen voor het instellen van een onderzoek. Onderstaand overzicht geeft de van de Staten ontvangen verzoeken over de periode 2020 tot en met 2025 weer.

Figuur 4: Ontvangen verzoeken van de Staten periode 2020 - 2025

Fundashon Kas Popular (FKP)

In 2023 ontving de Rekenkamer van de Staten een verzoek om onderzoek te verrichten naar FKP.
Na bestudering van het verzoek en toetsing aan de Lv ARC heeft de Rekenkamer de Staten bij brief van 24 november 2023 geïnformeerd dat het verzoek, zoals geformuleerd, betrekking had op het functioneren van de interne processen van FKP.
De Rekenkamer concludeerde dat zij op grond van haar wettelijke taak niet bevoegd is onderzoek te verrichten naar de interne processen van een instelling. Haar bevoegdheid is beperkt tot het beoordelen van het gevoerde beleid en het door de verantwoordelijke minister uitgeoefende toezicht.

De Rekenkamer heeft de Staten vervolgens meegedeeld dat aan het verzoek in de voorgestelde vorm geen uitvoering kon worden gegeven. Om het onderzoek alsnog binnen haar wettelijke bevoegdheden te kunnen uitvoeren, heeft de Rekenkamer een alternatieve onderzoeksvraag voorgesteld.

In afwachting van een standpunt van de Staten over deze aangepaste onderzoeksvraag werd het onderzoek eind 2023 aangehouden. In 2024 hebben de Staten de Rekenkamer bericht dat zij zich in een openbare vergadering over de voorgestelde onderzoeksvraag zouden beraden. Tijdens de openbare vergadering van 23 mei 2024 hebben de Staten ingestemd met de door de Rekenkamer voorgestelde onderzoeksvraag.

Met deze instemming werd de formele basis gelegd voor de uitvoering van het onderzoek. De inhoudelijke voortgang en resultaten van het onderzoek worden nader toegelicht in paragraaf 2.6.

Dit onderzoek is *on hold* zolang de nodige informatie niet van de betrokken minister wordt ontvangen.

18. Artikel 30 lid 1.
19. Het betrof een verzoek gedateerd 14 november 2023 naar aanleiding van een motie van de Staten op 19 november 2023 over Fundashon Kas Popular.

Curaçaohuis

Bij brief d.d. 18 december 2025 hebben de Staten, naar aanleiding van een tijdens de openbare vergadering van 15 december 2025 aangenomen motie, de Rekenkamer verzocht een onderzoek in te stellen naar de integriteit, rechtmatigheid en doelmatigheid van het financieel beleid dat door de Gevolmachtigde Minister is gevoerd bij het Curaçaohuis over de periode 2022 tot en met 2025.

De motie van de Staten bevatte zeven aandachtspunten die ten grondslag liggen aan het onderzoeksverzoek. Eén van deze punten betreft de afrekening inzake de kosten van dienstreizen ten behoeve van Statenleden, zoals ontvangen door de Staten van het Curaçaohuis.

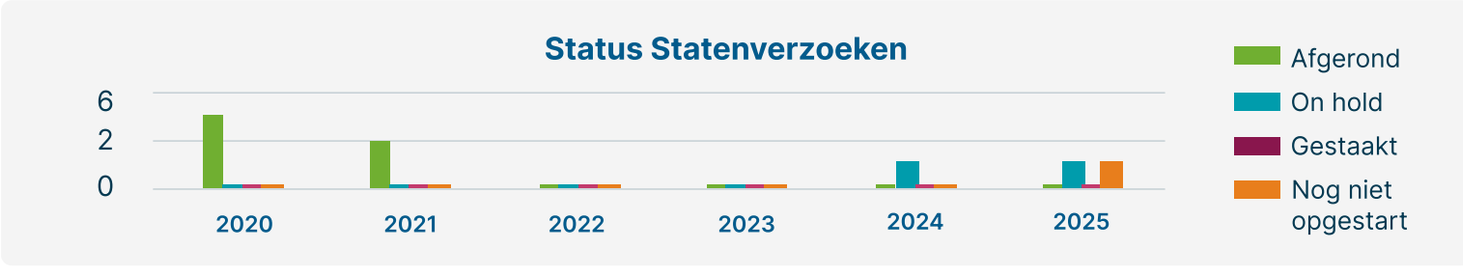
Naar aanleiding van het verzoek zijn twee afzonderlijke onderzoeksvragen geformuleerd waarover separaat zal worden gerapporteerd.

Onderzoeksvraag 1 richt zich op de door de Gevolmachtigde Minister gedeclareerde kosten inzake dienstreizen:

Heeft de Gevolmachtigde Minister bij het verrichten van betalingen en het declareren van de kosten inzake de dienstreizen van de Staten en de ministeries over de periode 2022 – 2025 integer gehandeld en zijn deze kosten juist, tijdig, volledig gedeclareerd en in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving?

Onderzoekvraag 2 richt zich op het door de Gevolmachtigde Minister gevoerde financieel- en personeelsbeheer:

Heeft de Gevolmachtigde Minister zich bij het voeren van het financieel- en personeelsbeheer over de periode 2022 – 2025 gehouden aan de normen van rechtmatigheid en integriteit en is het gevoerde financieel beheer doeltreffend geweest?

2.4 Uitgebrachte rapporten

De Rekenkamer heeft in het verslagjaar 2025 aan verschillende onderzoeken gewerkt. Hieronder zijn de afgeronde onderzoeken met de daarbij horende onderzoeksvragen en conclusies weergegeven. Voor de integrale rapporten wordt verwezen naar onze website https://algemenerekenkamercuracao.cw/.

Tabel 3: Uitgebrachte rapporten

Realisatie 2025	Soort Onderzoek	Ministerie
Economische vergunningen (2018 – 2023)	Doelmatigheid	EO
Effectief beheer onroerendgoed Land	Doelmatigheid	BPD - VVRP
Jaarrekening Land 2023	Rechtmatigheid	Financiën
Klimaatbeheersing scholen (airco's)	Doelmatigheid	OWCS
Traject goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening 2026	Doelmatigheid	Financiën

Economische Vergunningen

Het Ministerie van Economische Ontwikkeling gaat over de afhandeling van de aanvragen voor horeca-vergunningen, standplaats- en ventvergunningen, vestigingsvergunningen en E-Zone vergunningen.

Onder de horecavergunningen vallen de Hotelvergunning, Koffiehuisvergunning, Sociëteitsvergunning, Grossiers-vergunning, Slijtvergunning, Bierhuisvergunning, Logement vergunning, Restaurant-vergunning A, Restaurantvergunning B en de Ijshuis-vergunning.

Voor dit onderzoek hebben wij als centrale vraag geformuleerd: **In welke mate worden de vergunningsaanvragen tijdig binnen de normdoortijd afgehandeld door het Ministerie van Economische Ontwikkeling en wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?**

Op basis van het uitgevoerde onderzoek wordt het volgende geconcludeerd.

- Het vergunningenproces voor horecavergunningen is niet effectief. In de praktijk mondt slechts een gering deel van de aanvragen uit in een aan de aanvrager verstrekte beschikking/besluit. De afhandelingstijd van deze aanvragen is bovendien merendeels niet binnen de wettelijke normdoorlooptijd van maximaal 12 weken. De resterende aanvragen zijn of vervallen of langdurig openstaand, namelijk tussen de 1 en 4 jaar en van de aanvragen vóór 2019 tussen de 5 en 17 jaar. Ook zijn er besluiten van afgehandelde aanvragen niet afgehaald.
- Het vergunningenproces voor de standplaats-, vent- en vestigingsvergunningen en ook de E-zone vergunning, is effectiever dan voor de horecavergunningen, maar niet optimaal. Er is voor relatief meer aanvragen een besluit afgegeven waarvan naar verhouding meer aanvragen binnen de normdoorlooptijd. Echter, ook voor deze vergunningssoorten staan er al jaren aanvragen open en zijn besluiten van afgehandelde aanvragen niet afgehaald.

De oorzaken waardoor vergunningsaanvragen relatief laat worden afgewikkeld zijn de volgende:

Horecavergunningsaanvragen

- Volgens de vier (advies)organen die hun advies moeten geven is er een gebrek aan personeel bij de (advies)organen waardoor het lang kan duren voordat alle vier organen hun advies hebben gegeven.
- Beleidskeuzes zijn niet consequent uitgevoerd waardoor aanvragen open zijn blijven staan.
- De gebruikte systemen bieden onvoldoende managementinformatie om de voortgang van de behandeling van de aanvragen te bewaken en eventueel bij te stellen.

Overige vergunningssoorten

- Een personeelstekort bij de afdeling Economische Vergunningen van het Ministerie van Economische Ontwikkeling.
- Onduidelijkheid tussen deze afdeling en de afdeling Vergunningenloket van het Ministerie van Bestuur, Planning en Dienstverlening over de verantwoordelijkheid voor vervolgstappen als volgens het Vergunningenloket af te geven besluiten fouten bevatten.
- De gebruikte systemen bieden onvoldoende managementinformatie om de voortgang van de behandeling van de aanvragen te bewaken en eventueel bij te stellen.

Tot slot is de procedure om een toegekende horecavergunning af te kunnen halen omslachtig voor de aanvrager. De aanvrager dient namelijk eerst bij het Vergunningsloket een inningsopdracht af te halen om bij het Ministerie van Financiën die zich op een andere locatie bevindt, de verschuldigde leges te betalen en vervolgens weer terug naar het Vergunningenloket om de vergunning af te halen.

Aan de Staten is aanbevolen om de betrokken ministers te verzoeken om 1. een interministeriële aanpak van de knelpunten, 2. een uitgewerkt plan waarin de voorgenomen maatregelen concreet zijn uitgewerkt, voorzien van duidelijke tijdslijnen, meetbare resultaten en verantwoordelijkheden, 3. periodieke (bijvoorbeeld halfjaarlijkse) informatie van de regering over de uitvoering van het plan en 4. te bewaken dat beleidswijzigingen – zoals de in 2025 doorgevoerde aanpassing van de procedure voor horecavergunningen – steeds in overeenstemming zijn met de geldende wet- en regelgeving en dat de veiligheid en gezondheid van burgers niet in het gedrang komen.

Het rapport is op 11 december 2025 aan de Staten aangeboden. Om het volledige rapport te kunnen lezen verwijzen wij naar:

https://algemenerekenkamercuracao.cw/rapport/economische-vergunningen/

Effectief beheer onroerend goed Land

De overheid beschikt over zowel eigendomsgebouwen als huurgebouwen voor de huisvesting van ministeries en andere overheidsfuncties. Tot 2023 ontbrak echter een vastgesteld huisvestingsbeleid, terwijl het inmiddels goedgekeurde beleid zich nog in een ontwikkelingsfase bevindt en nog nader moet worden uitgewerkt in een meerjarig huisvestingsplan.

Voor dit onderzoek is de centrale vraag als volgt geformuleerd:

Worden de eigendoms- en huurgebouwen effectief beheerd en dragen de daarvoor gebruikte systemen voldoende waarborg hieraan toe?

Uit het onderzoek is geconcludeerd dat geen sprake is van een effectief beheer van zowel de huurgebouwen als de eigendomsgebouwen die de regering gebruikt als huisvesting voor haar ministeries.
Onze conclusie is gebaseerd op het feit dat:
a) het door de regering opgezette centraal systeem voor het beheren van de huurcontracten van de huurgebouwen in zeer beperkte mate wordt benut;
b) pas in 2023 een huisvestingsbeleid is vastgesteld door de regering. Het beleid dient nog te worden uitgewerkt door het Ministerie van Bestuur, Planning en Dienstverlening in een huisvestingsplan voor de komende jaren;
c) het huisvestingbeleid tekortschiet omdat er geen randvoorwaarden daarin zijn opgenomen ten aanzien van de huurgebouwen;
d) over de periode vanaf het jaar 2022 tot en met het dienstjaar 2025 sprake blijkt te zijn van een stijgende tendens in de jaarlijkse totale huurkosten van de ministeries. Hierdoor wordt over deze periode een cumulatieve toename in de huurkosten ten bedrage van bijna XCG 3,8 miljoen verwacht;
e) het Ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning dat verantwoordelijk is voor het beheren van de overheidsgebouwen, door gebrek aan capaciteit haar functie als beheerder van de panden nog niet heeft kunnen vervullen.

Met het in gang gezette traject om tot een huisvestingbeleidsplan te komen wordt verwacht dat de verschillende aspecten van de overheid met betrekking tot huisvesting in de toekomst beter kunnen worden beheerst.

Teneinde dit te bereiken heeft de Rekenkamer de Staten aanbevolen om de minister van Bestuur, Planning en Dienstverlening te verzoeken om:

1. de Staten te voorzien van een stappenplan inclusief een tijdslijn waaruit blijkt hoe het traject voor het uitwerken van het huisvestingbeleid in een huisvestingsplan en het uitvoeren van het plan verder zal lopen;
2. in het vastgestelde huisvestingsbeleidsdocument de nodige randvoorwaarden op te nemen die als richtlijnen moeten dienen bij toekomstige besluiten tot het huren van gebouwen door de ministeries;
3. de reden aan te geven waardoor de ministeries geen gebruik maken van het centraal opgezette systeem voor het verwerken en beheersen van de huurcontracten en welke (financiële) risico's zich hierdoor kunnen voordoen. Alsook hoe de minister denkt deze problematiek aan te pakken.

Daarnaast is aan de minister van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning aanbevolen om te overwegen om voor het beheer van de huurgebouwen ook gebruik te maken van het Humble vastgoedregistratiesysteem. Zodoende worden zowel de huurgebouwen als eigendomsgebouwen in één applicatie bijgehouden.

Hierdoor is zij beter in staat om op basis van een kosten/baten analyse het meest geschikte advies aan de regering voor te leggen ten aanzien van een beslissing over het huren dan wel doen opknappen van een leegstaand eigen gebouw om als huisvesting te worden gebruikt.

Het rapport is op 18 december 2025 aan de Staten aangeboden. Om het volledige rapport te kunnen lezen verwijzen wij naar:

https://algemenerekenkamercuracao.cw/rapport/beheer-van-eigendoms-en-huurgebouwen/

Jaarrekening Land 2023

De Rekenkamer heeft de wettelijke taak om de jaarrekening van het Land te onderzoeken.

De jaarrekening 2023 is op 10 september 2024 door het Ministerie van Financiën aan de Rekenkamer aangeboden ter controle.
Voor de uitvoering van haar onderzoek maakt de Rekenkamer gebruik van de verklaring van de Stichting Overheidsaccountantsbureau (verder SOAB). De verklaring van SOAB is op 21 juli 2025 ontvangen. Op basis van het oordeel van de Rekenkamer kunnen de Staten de jaarrekening vaststellen en décharge verlenen aan de ministers voor het gevoerde beleid.

Om een oordeel te kunnen geven over de jaarrekening 2023 van het Land heeft de Rekenkamer twee centrale onderzoeksvragen geformuleerd, namelijk:

1. Zijn de balansmutaties, de belastingontvangsten, baten en lasten in het jaar 2023 tot stand gekomen in overeenstemming met de wet- en regelgeving (financiële rechtmatigheid)?
2. Geeft de jaarrekening een deugdelijk beeld van de financiële positie van het Land per 31 december 2023 en het resultaat van 2023 (getrouwe weergave)?

Op basis van onze bevindingen is het oordeel van de Rekenkamer dat de jaarrekening geen deugdelijk beeld biedt aan de gebruikers van deze jaarrekening in de financiële positie per einde van het jaar 2023 en het resultaat van het Land over het jaar 2023.

Ons oordeel is gebaseerd op het feit dat, om een deugdelijk beeld van de financiële positie en het resultaat van het Land te geven, deze jaarrekening niet meer dan XCG 17,6 miljoen aan fouten of onzekerheden mag bevatten.

De jaarrekening bevat XCG 2.038,6 miljoen kwantificeerbare fouten, wat hoger is dan het toegestane bedrag van XCG 17,6 miljoen. Daarnaast bevat de jaarrekening een bedrag van XCG 2.018,3 aan onzekerheden.
Ondanks dat de getrouwheidsonzekerheden minder zijn geworden door de inspanning van de ministeries om meer controle-informatie ter beschikking te stellen, is er nog steeds sprake van tekortkomingen in het financieel beheer en gebrek aan controle-informatie die blijven leiden tot getrouwheids-onzekerheden.

Op basis van onze bevindingen heeft de Rekenkamer de Staten aanbevolen om:

1. aan de Raad van Ministers (hierna: de Raad) te vragen om op zeer korte termijn een plan te presenteren ter oplossing van de knelpunten waarmee ze te kampen hebben bij de uitvoering van de Roadmap en het Landspakket (ten aanzien van de thema's Financieel beheer, Kosten en effectiviteit publieke sector en Belastingen);
2. erop toe te zien dat de Raad op basis van de aan hen gegeven aanbevelingen zo spoedig mogelijk de nodige acties onderneemt, rekening houdende met de doelstelling van een toekomstige goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening;

3. de Raad te verzoeken om tezamen met de jaarrekening ook een overzicht van alle begrotingsafwijkingen die door de Staten bij de goedkeuring van de jaarrekening dienen te worden vastgesteld, mee te sturen. Alsook om de constateringen met betrekking tot de kwaliteit van de begroting te doen onderzoeken en eventuele tekortkomingen in het begrotingsproces te doen opheffen;
4. de ontwerp wetswijziging op de Landsverordening Financieel beheer zo snel mogelijk in behandeling te nemen zodat het Subsidiebesluit 2024 in werking kan treden.

Daarnaast heeft de Rekenkamer de Raad aanbevolen om zorg te dragen dat de geconstateerde fouten en onzekerheden worden aangepakt om te voorkomen dat die een belemmering vormen in het traject naar een goedkeurende verklaring.

Aangezien de vertraging in de Roadmap en het Landspakket te wijten is aan tekortkomingen die al in voorgaande jaren zijn geconstateerd en de aanbevelingen van de Rekenkamer niet (volledig) zijn opgevolgd, is het raadzaam om de aanbevelingen vermeld in voorgaande rapporten alsnog op te pakken.

Het rapport is op 23 december 2025 aan de Staten aangeboden en op 28 april 2026 heeft de Rekenkamer een presentatie hierover aan de Staten gegeven. Door de overheid zijn opmerkingen gegeven op het rapport en de overheid is van mening dat de Rekenkamer haar rapport moet intrekken. De Rekenkamer heeft alle opmerkingen van de overheid zorgvuldig geëvalueerd en hierop gereageerd. Op basis van haar evaluatie heeft de Rekenkamer geen noodzaak gezien om haar rapport aan te passen dan wel in te trekken.

Het rapport is op 23 decemeber 2025 aan de Staten aangeboden. Om het volledige rapport te kunnen lezen verwijzen wij naar:

https://algemenerekenkamercuracao.cw/rapport/jaarrekening-2023-van-het-land-curacao/

Klimaatbeheersing scholen (airco's)

Vanwege de toenemende hitte op Curaçao en de impact daarvan op het onderwijs, heeft de overheid in 2023 middelen beschikbaar gesteld voor maatregelen ter verbetering van het binnenklimaat op scholen. Dit onderzoek richtte zich op de vraag in hoeverre deze middelen doelmatig en duurzaam zijn ingezet en of voldoende rekening is gehouden met structurele kosten en langetermijnoplossingen.

Voor dit onderzoek naar de maatregelen voor klimaatbeheersing op scholen is de volgende centrale vraag geformuleerd:

Heeft de overheid maatregelen genomen om structureel klimaatbeheersing in scholen te waarborgen?

De centrale vraag wordt beantwoord aan de hand van de volgende deelvragen:

1. Heeft de overheid de doelmatige besteding gewaarborgd van het in september 2023 beschikbaar gestelde bedrag voor passende maatregelen om het klimaat in scholen te beheersen?
2. Heeft de overheid na september 2023 maatregelen getroffen om te komen tot een structurele en duurzame aanpak van klimaatbeheersing in scholen?

Op basis van onze bevindingen heeft de Rekenkamer geconcludeerd dat de overheid nog geen structurele waarborgen heeft gecreëerd om te verzekeren dat klimaatbeheersing in scholen op een zuinige en duurzame wijze kan worden voortgezet:

- De zuinigheid van de besteding van het in september 2023 beschikbaar gestelde bedrag is bij de aanschaffase gedeeltelijk gewaarborgd. De continuïteit van de voorzieningen is namelijk niet gewaarborgd maar afhankelijk van de financiële ruimte bij de schoolbesturen. Daardoor bestaat het risico dat de voorzieningen niet optimaal worden ingezet of onderhouden.
- Na september 2023 zijn voorbereidingen getroffen om te komen tot een structurele en duurzame aanpak van klimaatbeheersing in scholen, maar deze inspanningen hebben in oktober 2025 nog niet geleid tot vastgestelde middellange- of lange termijnbeleidsmaatregelen. De daadwerkelijke beleidskeuzes over de reikwijdte van de voorzieningen – hoeveel en welke scholen daadwerkelijk worden uitgerust - zijn namelijk nog niet gemaakt. Daardoor kan de feitelijke financieringsbehoefte, inclusief de omvang van de structurele kosten per jaar, nog niet worden vastgesteld en kunnen geen structurele budgetten worden gereserveerd. Voorts is vooruitlopend op het toekomstig beleid opnieuw besloten om te investeren in airco's, terwijl ook in dit geval de structurele kosten en de wijze van financiering daarvan nog niet zijn onderzocht of geborgd. Hierdoor bestaat het risico dat de schoolbesturen de voorzieningen niet optimaal kunnen inzetten of onderhouden dan wel dat de overheid achteraf ad hoc aanvullende middelen moet vrijmaken om de continuïteit van de voorzieningen te waarborgen.

Zonder verdere beleidsmatige en financiële verankering bestaat het risico dat eerdere investeringen hun duurzame waarde verliezen en dat aanvullende middelen ad hoc moeten worden ingezet.

Aan de Staten is het volgende aanbevolen:

1. Erop toe te zien dat de minister van OWCS de Staten periodiek informeert over de voortgang van het project, waaronder de vaststelling van het meerjarig beleid voor klimaatbeheersing in scholen en de voortgang van de beleidsuitvoering.
2. Het voorgaande omvat ook het bewaken dat de minister bij het maken van beleidskeuzes voor de lange termijn rekening houdt met de financiële haalbaarheid zodat duurzaamheid en financiële houdbaarheid gewaarborgd zijn.

Op deze wijze kunnen de Staten hun controlerende rol effectief vervullen en tijdig beoordelen of de getroffen maatregelen leiden tot een structurele en zuinige borging van klimaatbeheersing in scholen.

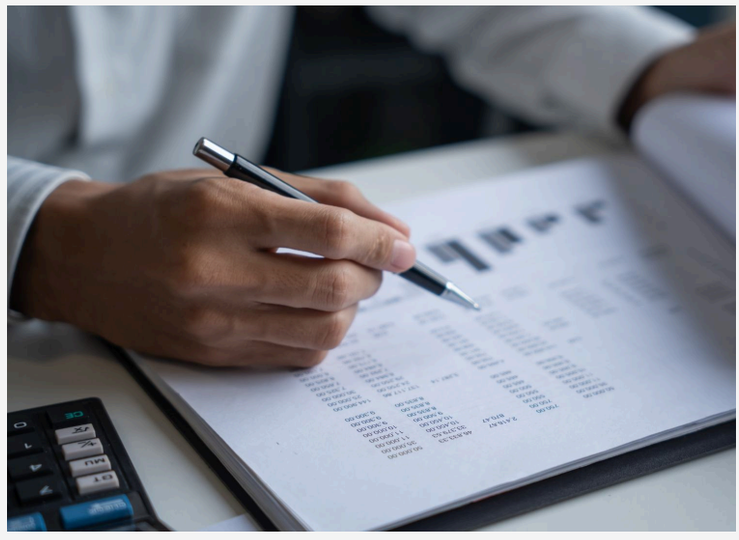
Het rapport is op 30 december 2025 aan de Staten aangeboden. Om het volledige rapport te kunnen lezen verwijzen wij naar:

https://algemenerekenkamercuracao.cw/rapport/klimaatbeheersing-scholen/

Traject goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening 2026

Voor het verkrijgen van een goedkeurende controleverklaring is het essentieel dat ministeries de geconstateerde tekortkomingen in het financieel beheer aanpakken, om onrechtmatige en niet-doelmatige uitgaven en inkomsten te voorkomen.

In dit kader heeft de Rekenkamer per ministerie inzichtelijk gemaakt in hoeverre zij bijdragen aan fouten en onzekerheden. In oktober 2023 zijn de ministers hierover geïnformeerd met als doel het vergroten van het bewustzijn en het stimuleren van gerichte verbetermaatregelen.

De ministers zijn verzocht een concreet plan van aanpak op te stellen en de voortgang te rapporteren. Op basis hiervan heeft de Rekenkamer de voortgang beoordeeld en de impact op de realisatie van de Roadmap 2026 geanalyseerd.

De centrale onderzoeksvraag die beantwoord werd is als volgt:
Worden de tekortkomingen die een goedkeurende controleverklaring belemmeren in voldoende mate door de ministeries weggewerkt opdat de jaarrekening over het jaar 2026 voorzien kan worden van een goedkeurende controleverklaring?

Specifiek ging het in dit onderzoek over de volgende aspecten:

1. De geboekte voortgang in het wegwerken van de tekortkomingen binnen het financieel beheer van de ministeries opdat het financieel beheer ordelijk en controleerbaar wordt (Roadmap).
2. De gemaakte progressie in het uitvoeren van de maatregelen en uitwerkingsactiviteiten in de Uitvoeringsagenda van het Landspakket die invloed hebben op het behalen van een goedkeurende controleverklaring.
3. De gerealiseerde voortgang in het wegwerken van de tekortkomingen die hebben geleid tot financiële onrechtmatigheden door het niet naleven van de begrotingswet en andere wettelijke regelingen (rechtmatigheidsfouten).

Op basis van onze bevindingen heeft de Rekenkamer geconcludeerd dat ondanks dat er vooruitgang is geboekt op de twee lopende trajecten die gericht zijn op het verkrijgen van een goedkeurende verklaring voor de jaarrekening 2026, er geen zekerheid bestaat ten aanzien van de haalbaarheid hiervan aangezien alle ministeries achterlopen op de planning volgens de Roadmap 2026.

Het blijkt dat:

1. slechts 12 procent van de deelprojecten (zijnde 23 deelprojecten) volgens de Roadmaprapportage van 26 juni 2025 gedurende de afgelopen jaren is afgerond. Tot en met het tweede kwartaal van 2025 hadden conform de Roadmap 2026 160 projecten afgerond moeten zijn. Uitgedrukt in percentage van het totaal aantal projecten komt dit neer op 83 procent. Met andere woorden de ministeries lopen achter met 71 procent van het totaal aantal projecten dat afgerond had moeten zijn. Van de 23 afgeronde deelprojecten zijn over het jaar 2024 tot en met medio 2025 slechts 5 deelprojecten afgerond. Het zal zeer ambitieus zijn om te verwachten dat de resterende 88 procent van de deelprojecten binnen het tweede deel van het jaar 2025 wordt afgerond.

In de deeltrajectrapportages wordt niet vermeld in welk stadium de deelprojecten/projectactiviteiten die niet geheel zijn afgerond, zich bevinden. Hierdoor kan geen inzicht worden gegeven in het percentage van voltooiing van de projecten/activiteiten die afgerond hadden moeten zijn;

1. de 49 deelprojecten die op controle wachten, niet met de nodige vaart worden afgehandeld om als afgerond te kunnen worden aangemerkt;
2. meerdere financiële functies nog moeten worden ingevuld. Hierdoor zijn meerdere deelprojecten vertraagd. Door de schaarste aan arbeidskrachten zal het moeilijk zijn om zoveel projecten simultaan uit te voeren;
3. ondanks dat er verbeteringen zijn gedaan in de opzet van de interne beheersings-maatregelen (AO/IB), bestaat nog geen zekerheid over de effectiviteit van deze beheersingsmaatregelen daar de werking hiervan niet getoetst is;
4. bepaalde tekortkomingen die tot onzekerheden hebben geleid in de recentere jaarrekeningen (van 2020 tot en met 2022) niet zijn toegevoegd aan de verbeterplannen. Hierdoor is de kans groot dat deze niet zullen worden opgepakt;
5. de activiteiten voor het realiseren van de beoogde resultaten vermeld in het Landspakket onder het thema ‘Financieel Beheer’ en ‘Kosten en effectiviteit publieke sector’ voor een groot deel niet op schema lopen;
6. artikel 47 van de Landsverordening Comptabiliteit 2010 door de ministeries nog steeds onterecht wordt toegepast waardoor rechtmatigheidsfouten blijven voorkomen.
7. Zolang de bovenvermelde aspecten niet worden opgeheven zullen deze de haalbaarheid van het realiseren van een goedkeurende controleverklaring op de jaarrekening 2026 in de weg staan.

Op basis van onze bevindingen heeft de Rekenkamer de Staten aanbevolen om de minister van Financiën te verzoeken om:

1. de verbetertrajecten te prioriteren. Bij het prioriteren dienen aan de trajecten met een hoge impact op de jaarrekening voorkeur te worden gegeven. Ook dient rekening te worden gehouden met de schaarste aan personeel bij het prioriteren van de verbetertrajecten;
2. de vacante financiële functies (verder) in te vullen. Dit zowel ten behoeve van de reguliere werkzaamheden alsook voor de nodige verbetertrajecten;
3. naast het toetsen van de opzet en het bestaan van de AO/IB zoals opgenomen in het verbetertraject, ook aandacht te besteden aan het vaststellen van de effectiviteit van de werking van de AO/IB. Het auditplan van de Interne Accountant en de taken van de financial controllers en IAD binnen de ministeries dusdanig in te richten dat eventuele getrouwheids- en rechtmatigheidsfouten gedurende het jaar voordat de jaarrekening wordt opgesteld en gecontroleerd, worden geconstateerd;
4. in het verbetertraject ook de werking van de AO/IB op te nemen zodat de betreffende maatregelen in het verbetertraject als afgerond kunnen worden aangemerkt pas als vastgesteld is dat de genomen maatregelen effectief zijn;
5. de tekortkomingen die tot onzekerheden hebben geleid in de recentere jaarrekeningen (van 2020 tot en met 2022) die het realiseren van de goedkeurende verklaring over de jaarrekening 2026 in de weg kunnen staan, toe te voegen aan het verbetertraject zodat zij de nodige aandacht krijgen en (tijdig) kunnen worden weggewerkt;
6. het percentage van voltooiing van de deelprojecten die nog in uitvoering zijn in de deeltrajectrapportage van de ministeries, op te nemen zodat het een beter inzicht geeft in de voortgang van de deelprojecten

Het rapport is op 18 augustus 2025 aan de Staten aangeboden. Om het volledige rapport te kunnen lezen verwijzen wij naar:

https://algemenerekenkamercuracao.cw/rapport/traject-naar-een-goedkeurende-controleverklaring-bij-de-jaarrekening-2026/

2.5 Overzicht van de reacties op de rapporten van de Rekenkamer

Onderstaand overzicht geeft een beeld van de uitgebrachte rapporten en of er een reactie is ontvangen van de belangrijke actoren aan wie het gehele rapport dan wel een gedeelte van het rapport dat betrekking op hen heeft, is toegezonden.

Tabel 4: Ontvangen reacties in het kader van hoor en wederhoor

Rapport dan wel deel van het rapport	Ambtelijk niveau		Bestuurlijk niveau	
	Aangeboden aan	Reactie Ontvangen	Aangeboden aan	Reactie Ontvangen
Economische vergunningen (2018 – 2023)	SG van EO	✓	Minister van EO	✓
Effectief beheer onroerend goed Land	SGs van BPD & VVRP	✓	Ministers van BPD & VVRP	✓
Jaarrekening Land 2023	SG van Financiën Bestuur van SBAB & SOAB	✓		
Klimaatbeheersing scholen (airco's)	SG van OWCS	✗	Minister van OWCS	✗
Traject goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening 2026	PBR – team	✓	Minister van AZ	✗
			Minister van BPD	✗
			Minister van EO	✗
			Minister van Justitie	✗
			Minister van Financiën	✗
			Minister van GMN	✗
			Minister van OWCS	✗
			Minister van SOAW	✓
			Minister van VVRP	✗

Uit voorgaande tabel blijkt dat met betrekking tot de uitgebrachte rapporten in het jaar 2025 in het kader van ambtelijk hoor en wederhoor op vier conceptrapporten een reactie is ontvangen en op een conceptrapport niet. Van dit conceptrapport is evenmin op bestuurlijk niveau een reactie ontvangen. Voorts is van een ander conceptrapport van slechts een van de negen ministers een bestuurlijke reactie ontvangen.

2.6 Lopende onderzoeken

De lopende onderzoeken die in 2026 zullen worden voortgezet, worden hieronder vermeld met de centrale vraag en/of de deelvragen die hierbij beantwoord zullen worden.

Tabel 5: Lopende onderzoeken

Onderzoeken	Soort Onderzoek	Ministerie
Armoedebestrijding	Doelmatigheid	Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn
APC Juistheid Pensioengegevens ambtenaren	Doelmatigheid	Financiën
FKP - gevoerde beleid minister	Doelmatigheid	Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning
IT - Risico's Overheid	Doelmatigheid	Ministerie breed
Jaarrekening APC 2010 t/m 2023	Rechtmatigheid	Financiën
Parkeren in binnenstad	Doelmatigheid	Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning
Reis- en verblijfskosten (ambtenaren)	Doelmatigheid	Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning
Reis- en verblijfskosten (ministers en medereizigers)	Doelmatigheid	Ministerie breed
SDGs (voortgang implementatie)	Doelmatigheid	Ministerie breed

Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn
Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning
Ministerie breed
Financiën

Armoedebestrijding op Curaçao

Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn

Armoedebestrijding is een breed begrip. De Rekenkamer voert daarom haar onderzoek naar armoedebestrijding door de overheid uit aan de hand van verschillende aan dit onderwerp gerelateerde thema's. Het eerste thema (eerste deelonderzoek) betreft de effectiviteit van de inkomensondersteunende maatregelen door de overheid.

Daarbij worden onderzocht:

1. de toereikendheid van deze beleidsmaatregelen om de armoede te bestrijden;
2. de haalbaarheid van de beoogde tijdelijkheid door de inzet van zelfredzaamheidsmaatregelen.

De verwachting is dat het rapport over dit onderzoek in 2026 aan de Staten zal worden aangeboden.

Fundashon Kas Popular – gevoerde beleid minister

Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning

Zoals eerder vermeld betreft het een onderzoek welke door de Staten is aangevraagd. Dit onderzoek is on hold zolang de nodige informatie niet van de betrokken minister wordt ontvangen. Met dit onderzoek wordt de volgende vraag beantwoord:

Heeft het Land een beleid geformuleerd met betrekking tot volkshuisvesting en is door de minister effectief toezicht gehouden op de uitvoering van het beleid door FKP ter realisatie van de beleidsdoelen?

IT – Risico's Overheid

Ministerie breed

Dit onderzoek beoogt zowel de Staten als de ministeries inzicht te geven in de mate van automatisering van de overheid en de risico's die ontstaan als gevolg van de toepassing van diverse applicaties.

Met dit onderzoek beoogt de Rekenkamer vast te stellen of de overheid toereikende maatregelen heeft getroffen om de onderkende risico's te beheersen zodat de toepassing van de applicaties bijdragen aan het optimaal functioneren van de overheid.

De centrale vraag luidt: Heeft de overheid toereikende maatregelen genomen om de risico's die ontstaan door de inzet van applicaties binnen elk ministerie te beheersen, zodat de IT-omgeving bij kan dragen aan een optimaal functionerende overheid?

De onderzoeksvraag is onderverdeeld in de navolgende subvragen:

1. Welke applicaties worden door de ministeries gebruikt?
2. Met welk doel worden de verschillende applicaties ingezet?
3. Welke risico's worden door de ministeries en de Rekenkamer onderkend als gevolg van de inzet van de applicaties?
4. Hoe worden de onderkende risico's binnen de ministeries beheerst?
5. Worden de risico's dusdanig beheerst dat zij geen of een lage impact hebben op het realiseren van de overheidsdoelstellingen?

De verwachting is dat het rapport over dit onderzoek in 2026 aan de Staten wordt aangeboden.

Jaarrekening Algemeen Pensioenfonds Curaçao (2010 – 2023)

Financiën

Dit betreft een wettelijke taak van de Rekenkamer om de jaarrekening van het APC te controleren. Conform de Landsverordening van het APC[20] valt het pensioenfonds onder de controle van de Rekenkamer. Volgens voornoemde landsverordening zendt het bestuur van het APC haar vastgestelde jaarrekening voorzien van een verklaring van haar accountant en haar jaarverslag vóór 1 augustus van het jaar volgend op het boekjaar waarop deze betrekking hebben, aan de Rekenkamer.

De Rekenkamer zendt vervolgens de door haar gecontroleerde jaarrekening onder bijvoeging van haar opmerkingen aan de Staten en aan de minister van Financiën.

Met dit onderzoek worden de volgende twee onderzoeksvragen beantwoord:

Vraag 1: Biedt het gevoerde beheer door het APC de nodige waarborgen voor de financiële gezondheid van het fonds?

Vraag 2: Wordt door het APC het juiste en volledige deelnemersbestand van de ambtenaren gehanteerd voor de berekening van de pensioenpremie?

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn de volgende subvragen geformuleerd:

1. Heeft het APC over de onderzoeksperiode op een structurele basis een dekkingsgraad behaald volgens de vastgestelde norm door het bestuur?
2. Heeft het APC over de onderzoeksperiode op een structurele basis een positief rendement behaald op haar beleggingen?
3. Heeft het APC voldaan aan de relevante bepalingen in de Landsverordening van het APC ten aanzien van het beheer?
4. Wordt door het APC het juiste en volledige deelnemersbestand voor de ambtenaren gehanteerd voor de berekening van de pensioenpremie?
5. Heeft het bestuur de nodige acties ondernomen op basis van de resultaten van de verrichte controles door de Interne Accountantsdienst (IAD), uitgebrachte managementletters door de accountant en/of actuariële jaarverslagen van de deskundigen?
6. Heeft het bestuur van APC de nodige acties ondernomen op basis van de resultaten van het gehouden toezicht door de bank?

De verwachting is dat het rapport over dit onderzoek in 2026 aan de Staten wordt aangeboden.

20. P.B. 2015, no. 1.

Jaarrekening Land 2024

Financiën

De jaarrekening 2024 is op 20 november 2025 van het Ministerie van Financiën ontvangen. De Rekenkamer ziet uit naar de ontvangst van de door de interne accountant van het Land gecertificeerde jaarrekening teneinde haar onderzoek overeenkomstig de geldende richtlijnen te kunnen uitvoeren.

Parkeren in binnenstad

Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning

Dit onderzoek wordt uitgevoerd om na te gaan of de knelpunten die zich hebben voorgedaan in de relatie met de voorgaande beheerder (zie eerdere rapporten van de Rekenkamer uitgebracht in 2012, 2018 en 2021) beter zijn aangepakt in het nieuwe contract met de nieuwe beheerder. Ook wordt nagegaan in hoeverre de voorgaande beheerder het openstaande bedrag heeft betaald.

Dit onderzoek is niet geprioriteerd in de planning voor in 2026 uit te brengen rapporten.

Reis- en verblijfskosten ministers, medereizigers en overige ambtenaren

Ministerie breed

In het onderzoek wordt nagegaan of het beleid voor dienstreizen is nageleefd. De onderzoeksresultaten worden in twee deelrapporten gepresenteerd. Het eerste deelrapport betreft de dienstreizen gemaakt door ministers en meereizende ambtenaren. Het tweede deelrapport betreft de dienstreizen gemaakt door ambtenaren alleen, dus zonder een minister.

De centrale vragen van het onderzoek luiden:

a. Wordt de wet- en regelgeving en het dienstreisbeleid door de ministeries nageleefd?
b. Heeft de overheid maatregelen getroffen bij het niet naleven van de wet- en regelgeving en het dienstreisbeleid?
c. Heeft de overheid erop toegezien dat de dienstreizen nodig zijn/een toegevoegde waarde zullen hebben?

De centrale vragen worden beantwoord aan de hand van de volgende deelvragen:

1. Zijn de dienstreizen gemaakt door de ministers, ambtelijke leiding en overige ambtenaren uitgevoerd in overeenstemming met de wet- en regelgeving en het desbetreffende vastgestelde dienstreizenbeleid?
2. Zijn de (daggeld)vergoedingen juist berekend?
3. Heeft de afrekening van de dienstreis tijdig en volledig plaatsgevonden?
4. Heeft de overheid maatregelen getroffen als de procedures en richtlijnen voor het maken van een dienstreis niet gevolgd of nageleefd werden?
5. Is bij de aanvraag de noodzaak/toegevoegde waarde tot het maken van de dienstreis onderbouwd?

De verwachting is dat beide deelrapporten in 2026 aan de Staten zullen worden aangeboden.

SDGs voortgang en implementatie

Ministerie breed

In 2025 heeft de Rekenkamer haar team aangemeld voor deelname aan het programma SAI SDG Auditor Initiative van het INTOSAI Development Initiative (IDI). Dit programma heeft als doel de competenties van auditors van Supreme Audit Institutions (SAIs) te versterken zodat zij onafhankelijk extern toezicht kunnen houden op de implementatie van de Agenda 2030 door middel van hoogwaardige en impactvolle onderzoeken.

Binnen het programma volgen de deelnemers gespecialiseerde trainingen waarbij de opgedane kennis direct wordt toegepast in een onderzoek naar een thema dat relevant is binnen de nationale context en verband houdt met de implementatie van de Sustainable Development Goals (SDGs). Na afronding van het traject worden de deelnemers gecertificeerd als SAI SDG-auditor en wordt een SDG-performance-auditrapport uitgebracht.

De uitvoering van het project zal aanvangen in 2026 en naar verwachting doorlopen tot en met het eerste kwartaal van 2027. Deelname aan dit programma draagt bij aan de verdere professionalisering en internationale positionering van de Rekenkamer op het gebied van SDG-gerelateerde onderzoeken en performance auditing.

Verwacht wordt dat het rapport over het onderzoek naar de SDGs in 2027 aan de Staten kan worden aangeboden.

2.7 Tijdigheid uitgebrachte jaarrekeningrapporten aan de Staten

De Lv C-2010 stelt dat de minister van Financiën over een dienstjaar, vóór 1 september van het jaar volgende op dat waarop zij betrekking heeft, de jaarrekening opstelt.[21]

Na accordering van de opgestelde jaarrekening door de Raad wordt deze door de minister van Financiën naar de Rekenkamer en de interne accountant, in casu de SOAB verstuurd.[22] Binnen een termijn van anderhalve maand na ontvangst van de jaarrekening zendt de SOAB de uitkomsten van haar controlewerkzaamheden, zijnde haar verklaring en het daarbij horende verslag, aan de minister van Financiën en aan de Rekenkamer.[23]

Vervolgens dient te Rekenkamer binnen een termijn van anderhalve maand na ontvangst van het afschrift van de verklaring van de SOAB en het daarbij horende verslag, haar verslag van bevindingen ten aanzien van de door haar onderzochte rekening aan de Staten aan te bieden.[24] Naast de eerdergenoemde Lv C-2010 is dit ook voorgeschreven in artikel 85, vijfde lid van de Staatsregeling van Curaçao.

De definitief goedgekeurde en vastgestelde jaarrekening over het jaar 2023 wordt, voor wat betreft de datering van het aangeboden document door de Raad en de ontvangst daarvan, gesteld op de datum van goedkeuring door de Raad.

Dit aangezien deze datum bepalend is voor de formele vaststelling en daarmee het moment waarop de jaarrekening rechtsgeldig als definitief kan worden aangemerkt.

De conceptjaarrekening 2023 is op 10 september 2024 van de Raad ontvangen en de definitieve jaarrekening op 22 augustus 2025. De accountantsverklaring en het daarbij behorende verslag van de SOAB zijn, voor wat betreft de jaarrekening 2023, op 21 juli 2025 van de SOAB ontvangen. De Rekenkamer heeft haar verslag van bevindingen op 23 december 2025 uitgebracht aan de Staten.

De Rekenkamer gaat er vanuit dat haar termijn van anderhalve maand ingaat op de datum waarop zij de accountantsverklaring en het daarbij horende verslag van de SOAB heeft ontvangen, zoals wettelijk is voorgeschreven.

De definitief goedgekeurde en vastgestelde jaarrekening over het jaar 2024 is nog niet ontvangen van de Raad. Derhalve zijn de accountantsverklaring en het accountantsverslag van de controle door de interne accountant eveneens nog niet aan de Rekenkamer aangeboden.

2.8 Behandeling door de Staten van de uitgebrachte rapporten

In november 2025 is het rapport ‘Traject goed-keurende controleverklaring bij de jaarrekening 2026’ in een Centrale commissie-vergadering van de Staten behandeld.

De Rekenkamer is samen met de Staten aan het evalueren en organiseren dat presentaties in de Centrale commissievergaderingen van de rapporten zo snel mogelijk na indiening kunnen plaatsvinden.

De rapporten van de Rekenkamer met betrekking tot de jaarrekening worden doorgaans niet in een vaste commissie behandeld.

Dit gelet op de uitvoerige behandeling van een concept landsverordening tot vaststelling van de jaarrekeningen van het Land. De behandeling geschiedt integraal met de behandeling van het wetsontwerp in de Centrale Commissie van de Staten. Het wetsontwerp betreft het vaststellen van het slot van de jaarrekeningen. In de hierna volgende paragraaf gaat de Rekenkamer hierop in.

21. Artikel 49.
22. Artikel 50 lid 1.
23. Artikel 50 lid 2.
24. Artikel 50 lid 3.

2.9 Vaststellen van het slot van de rekeningen

In de Staatsregeling[25] wordt bepaald dat de verantwoording van ontvangsten en uitgaven van het Land aan de Staten wordt gedaan overeenkomstig bepalingen vastgesteld bij landsverordening en dat de door de Rekenkamer onderzochte rekening jaarlijks aan de Staten wordt overlegd. De hier genoemde landsverordening betreft op de eerste plaats de Landsverordening Comptabiliteitsvoorschriften Curaçao 2010[26], alwaar de algemene procedurele voorschriften zijn neergelegd met betrekking tot het opstellen, de indiening, de termijnen, de behandeling c.q. afhandeling van de rekening alsmede de ontlasting (décharge) van de ministers ten aanzien van het door hen gevoerde beleid en beheer.

Op de tweede plaats betreft dit ook de Lv ARC alwaar onder de artikelen 27 en 28 wordt bepaald hoe te handelen wanneer de Rekenkamer bezwaren heeft met betrekking tot het financiële beheer of de rekening.

De Gouverneur dient uiterlijk binnen twee maanden na het uitbrengen van het verslag van de Rekenkamer aan de Staten, bij laatstgenoemde een ontwerplands-verordening tot vaststelling van de jaarrekening in te dienen[27]. Dit ter verlening van décharge aan de ministers over het door hen gevoerde financiële beheer met betrekking tot het voorgaande dienstjaar.

Bij de ontwerplandsverordening worden toegevoegd de accountantsverklaring en het daarbij horende verslag van de interne accountant, in casu SOAB, en het door de Rekenkamer uitgebrachte verslag van bevindingen met betrekking tot de jaarrekening.[28] De Staten stellen de ontwerplandsverordening tot vaststelling van de jaarrekening niet vast voordat zij hebben kunnen kennisnemen van het verslag van bevindingen van de Rekenkamer.[29]

De ontwerplandsverordening wordt ter advies aan de Raad van Advies (hierna: de RvA) aangeboden die binnen een maand na deze te hebben ontvangen, hierover adviseert.[30]

In Tabel 6 is van de jaarrekeningen waarvoor het volledige proces van vaststelling door de Staten nog niet is afgerond, de status van de ontwerp landsverordeningen, ter goedkeuring van de jaarrekeningen weergegeven

Tabel 6: Overzicht status ontwerp landsverordening ter vaststelling van de jaarrekening

Jaar-rekening	Rapport (verslag van bevindigen) uitgebracht door de Rekenkamer	Ontwerplandsverordening					Landsverordening vastgesteld en gepubliceerd
		Aangeboden door Gouverneur (zijnde Hoofd van de Regering)	Uitgebracht advies van de Raad van Advies	Aangeboden door de Gouverneur (zijnde Hoofd van de Regering)	Ontvangen door de Staten ter vaststelling op	Behandeld in de Openbare vergadering van	
2018	17-4-2020	1-6-2020	6-7-2020	19-11-2020	23-11-2020	28-12-2020	P.B. 2020, no. 162
2019	19-4-2021	11-6-2021	15-7-2021	11-3-2022	11-3-2022	27-02-2026	P.B. 2026, no. 90
2020	30-6-2023	✕	✕	✕	✕	✕	✕
2021	24-8-2023	✕	✕	✕	✕	✕	✕
2022	7-5-2024	✕	✕	✕	✕	✕	✕
2023	23-12-2025						
2024	n.v.t.						

25. Artikel 82.
26. Alwaar onder de artikelen 49 tot en met 52.
27. Artikel 51 lid 1.
28. Artikel 51 lid 2.
29. Artikel 51 lid 4.
30. Artikel 8 lid 1.

Uit de tabel blijkt dat de ontwerplandsverordening ter goedkeuring van de jaarrekening over het jaar 2019 op 11 maart 2022 door het Ministerie van Financiën is ingediend bij de Staten ter vaststelling. De behandeling en de goedkeuring hiervan heeft in de openbare vergadering van 27 februari 2026 plaatsgevonden. De ontwerplandsverordening is goedgekeurd en bekend gemaakt in het Publicatieblad van 4 mei 2026, no. 90.

De RvA heeft voor de jaarrekeningen 2020, 2021 en 2022 op 25 juli 2025 haar advies uitgebracht. Dit advies is nog niet openbaar en is onderdeel uit van de desbetreffende ontwerplandsverordeningen ter goedkeuring van de jaarrekeningen. De Staten hebben, voor zover de Rekenkamer bekend, deze ontwerplandsverordeningen nog niet ontvangen van de regering.

De Rekenkamer vraagt opnieuw aandacht voor de structurele vertraging bij de behandeling en vaststelling van de jaarrekeningen van het Land. Een tijdige jaarrekening is geen administratieve formaliteit, maar vormt een essentieel onderdeel van de begrotings- en verantwoordingscyclus van het Land.

De Staten moeten binnen een redelijke termijn kunnen beoordelen op welke wijze de regering uitvoering heeft gegeven aan de eerder vastgestelde begroting en hoe het financieel beheer is gevoerd.

De Rekenkamer constateert dat deze verantwoordingscyclus sinds de staatkundige hervormingen structureel niet verloopt binnen de termijnen en volgens de systematiek die de Staatsregeling van Curaçao, de Landsverordening Comptabiliteit 2010 en de Rijkswet financieel toezicht veronderstellen. Daar komt bij dat ook de inhoudelijke kwaliteit van de financiële verantwoording en het financieel beheer al geruime tijd tekortschiet. Hierdoor komt niet alleen de tijdigheid, maar ook de betekenis van de parlementaire controle en de ministeriële verantwoording onder druk te staan.

De Rekenkamer blijft daarom benadrukken dat blijvende vertraging en inhoudelijke gebreken in de jaarrekeningen niet als een bestendige praktijk mogen worden aanvaard omdat daardoor wezenlijke elementen van het financieel beheer, de publieke verantwoording en de democratische controle structureel worden uitgehold.

03
Contacten

De Rekenkamer werkt samen met rekenkamerorganisaties zowel op lokaal, Koninkrijk als internationaal niveau. Dit wordt onder andere gedaan om het delen van kennis, ervaring en capaciteit te vergroten en zodoende mede te voldoen aan de internationale standaarden voor rekenkamers.

3.1 Rekenkamers binnen het Koninkrijk

De Rekenkamer onderhoudt goede contacten met de andere rekenkamers binnen het Koninkrijk. Per jaar worden minimaal twee videoconferenties gehouden waar collegeleden en secretarissen van de rekenkamers aan participeren.

In 2025 werd een teleconferentie gehouden tussen alle rekenkamers binnen het Koninkrijk.
De onderwerpen die tijdens de teleconferentie aan bod kwamen waren:
- de stand van zaken bij de vier rekenkamers en in het land;
- Landspakketten en voortgang;
- samenwerking rekenkamers (o.a. stagemogelijkheden, opleidingen etc.).

Masterclass College en Secretaris
Van 8 tot en met 11 september hebben het College en de Secretaris een bezoek gebracht aan de Algemene Rekenkamer Nederland voor deelname aan een masterclass, georganiseerd door de Algemene Rekenkamer Nederland in samenwerking met het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
Tijdens deze masterclass kwamen diverse thema's aan bod, met bijzondere aandacht voor samenwerking op het gebied van:
- DDO-onderzoeken;
- financial audits.

Daarnaast werden presentaties verzorgd over onder meer het toezicht en de controle op pensioenfondsen in Nederland, de werkwijze van de gemeentelijke rekenkamer en de Gemeentelijke Accountantsorganisatie Den Haag. Ook vond een communicatiesessie plaats, waarbij voorlichting werd gegeven en van gedachten werd gewisseld over de communicatie met externe partijen.

Verder werden verschillende aspecten behandeld uit de verkorte EUR-module inzake rekenkameronderzoeken.

Tijdens het bezoek heeft de Voorzitter, de heer Felida, tevens kennisgemaakt met de president van de Algemene Rekenkamer Nederland, de heer Pieter J. Duisenberg.

Versterken van de controle van overheids-inkomsten en uitgaven in het Nederlands Caribisch gebied en Suriname

In dit boekjaar zijn diverse medewerkers aangetrokken in de functie van onderzoeker. In dit kader heeft de Rekenkamer een Onboardingprogramma opgezet teneinde nieuwe medewerkers op een efficiënte en zorgvuldige wijze te introduceren binnen de organisatie en hen vertrouwd te maken met de werkwijze, processen en kwaliteitsstandaarden

Van 10 tot en met 13 november verzamelden enkele onderzoekers van de rekenkamers van Aruba, Bonaire, Sint Maarten en Suriname zich bij de Rekenkamer voor een intensieve week voor een training met betrekking tot Fundamentals of Performance and Compliance Auditing.

Deze workshop/training werd door Bill Rafuse, CPA CIA verzorgd. Gedurende deze dagen versterkten de deelnemers hun vaardigheden in:
- Performance auditing (economisch, efficiënt en effectief);
- Compliance auditing met gebruik maken van de ISSAI 4000;
- Verzameling van controlemateriaal;
- Risicobeoordeling;
- Auditontwerp;
- Interne controle;
- Kwaliteitsborging;
- Rapportage.

De sessies richtten zich op praktische tools die onderzoeksteams direct kunnen toepassen, zoals het formuleren van duidelijkere auditdoelen, het ontwikkelen van sterkere criteria, het verbeteren van strategieën voor bewijsverzameling en het bevorderen van consistente documentatie en rapportage. Het doel hiervan is het verhogen van de kwaliteit van het onderzoeksteam, het vergroten van de transparantie en het ondersteunen van goed bestuur in de regio.

De bijeenkomst kenmerkte zich als een productieve week van samenwerking, kennisdeling en gezamenlijk leren, gericht op het versterken van de auditcapaciteit op de eilanden.

De heer Bill Rafuse (facilitator) is een ervaren auditconsultant in de publieke sector en heeft rekenkamers wereldwijd getraind. Hij beschikt over uitgebreide expertise op het gebied van wetgevende onderzoeken en kwaliteitsbeheer, gebaseerd op de ISSAI 3000- en ISSAI 4000-kaders.

Foto: Deelnemers aan de training

Foto: Interactie moment tijdens de training

Auditfestival van de Algemene Rekenkamer Nederland

Het Auditfestival wordt door de Algemene Rekenkamer Nederland in samenwerking met partnerorganisaties georganiseerd en vond op 11 september 2025 plaats in Den Haag. Het betrof de derde editie van dit festival dat zich richt op professionals werkzaam als auditor, evaluator of rijksinspecteur.

Tijdens het festival traden diverse vooraanstaande gastsprekers op, waaronder professoren Beatrice de Graaf (Universiteit Utrecht) en Madaline Busuioc (Vrije Universiteit Amsterdam). In hun bijdragen werd onder meer ingegaan op de rol van geschiedenis bij crises, pandemieën en polarisatie alsmede op vraagstukken rondom accountability en artificial intelligence.

Daarnaast werden tal van workshops en interactieve kennissessies verzorgd onder leiding van academici en experts uit verschillende disciplines. Onderwerpen die hierbij aan bod kwamen waren onder meer het gebruik van rapporten door het Parlement en de ambtelijke top, de rol van emotie in audit en verantwoording, participatieve methoden voor moeilijk bereikbare doelgroepen, de positie van de auditor (aan de hand van een Harvard-case), datajournalistiek (onder andere in relatie tot Follow the Money) en het handboek voor rekenkameronderzoek. Tevens konden deelnemers deelnemen aan workshops over onder meer design in auditing, de menselijke maat in onderzoek en de toepassing van AI binnen auditing.

Door de samenwerking met de wetenschap beoogt de Rekenkamer de kennis over innovatieve onderzoeksmethoden te verbreden en te verspreiden, met als doel bij te dragen aan een beter functionerende en resultaatgerichte overheid. De sessies kenmerkten zich door een hoog inhoudelijk niveau en boden waardevolle inzichten in de nieuwste wetenschappelijke ontwikkelingen en onderzoeksmethoden.

3.2 Internationale relaties

Sinds november 2014 is de Rekenkamer volwaardig lid van de OLACEFS en sinds juni 2016 van de CAROSAI.

XIII CAROSAI Congress

Het XIII CAROSAI-congres vond plaats van 18 tot en met 23 mei 2025 in Nassau, Bahamas. Het centrale thema van het congres was *"Innovative Approach to Auditing Excellence"*.

Het congres begon met een inspirerende masterclass, gevolgd door een uitgebreid programma met presentaties, lezingen en interactieve discussies over de activiteiten en toekomstige ontwikkelingen binnen CAROSAI. Tijdens de verschillende sessies werd uitgebreid stilgestaan bij innovatieve technologieën, waaronder artificiële intelligentie (AI), data-analyse en digitale hulpmiddelen, en de wijze waarop deze kunnen bijdragen aan efficiëntere, nauwkeurigere en effectievere auditprocessen. Daarnaast werd aandacht besteed aan klimaatverandering en de gevolgen daarvan voor de verantwoordingsplicht binnen de publieke sector.

Er werd besproken hoe moderne technologieën kunnen worden ingezet om werkprocessen te optimaliseren, repetitieve werkzaamheden te verminderen en besluitvorming te ondersteunen op basis van realtime inzichten. Ook kwamen mogelijkheden aan bod om de interne communicatie en samenwerking te verbeteren via digitale platforms en interactieve omgevingen.

Bijzonder aandacht kreeg een innovatieve online interactieve omgeving met spelelementen waarmee auditbevindingen toegankelijker en aantrekkelijker worden gemaakt voor burgers. Deze benadering draagt bij aan het vergroten van het publieke bewustzijn, het versterken van vertrouwen in overheidsinstanties en het stimuleren van hervormingen op het gebied van overheidsbeleid en financieel beheer.

De presentatie benadrukte hoe innovatie en effectieve communicatie de impact en transparantie van audits kunnen vergroten. Daarnaast werd benadrukt dat de inzet van innovatieve technologieën kan leiden tot kostenbesparing, betere planning en een hogere productiviteit binnen organisaties.

Tijdens de congresweek werd tevens stilgestaan bij het 100-jarig jubileum van de Supreme Audit Institution (SAI) Bahamas.

Gedurende het congres droeg de Algemene Rekenkamer Aruba het voorzitterschap van CAROSAI over aan de Supreme Audit Institution of The Bahamas (The Office of the Auditor General). Daarnaast werd de Rekenkamer van Suriname gekozen als vertegenwoordiger van CAROSAI in de Governing Board van INTOSAI voor een periode van drie jaar.

Verder werd de Charter door de leden van CAROSAI goedgekeurd. Ook werd tijdens het congres de Declaration on Emerging Audit Priorities in the Caribbean officieel aangenomen door CAROSAI.

Foto: Voorzitters en Audit General van de verschillende deelnemende landen aan het congres

XXXIV Asamblea General Ordinaria de la OLACEFS

De XXXIVste Asamblea General Ordinaria (AGO) (Algemene Vergadering) vond plaats van 25 tot en met 27 november 2025 in Fortaleza, Brazilië, waarbij de Comptroller General van Brasilia, als gastheer optrad.

Er werden twee sessies georganiseerd waarbij technische onderwerpen die in de uitwisseling van kennis en best practices aan bod kwamen, waren:

- Innovatielaboratoria voor de rekenkamer-organisaties: een ruimte voor co-creatie van efficiënte oplossingen voor controle.
- Volledigheid van de benaderingen van interne controle in de toezichtprocessen gecoördineerd door de rekenkamer van Guatemala. Als moderator is opgetreden de rekenkamer van México.

Tijdens de bijeenkomst vond de officiële lancering van het Duurzaam Informatie Systeem van de OLACEFS – OLASIS[33] plaats.

Foto: Voorzitters van de verschillende deelnemende landen aan het congres

33. OLASIS is een intelligent informatiesysteem van OLACEFS dat auditors toegang biedt tot relevante kennisbronnen, wetenschappelijke publicaties en internationale expertise.

Dit systeem is samen met het Regionaal Project OLACEFS–GIZ AdaptaInfra ontwikkeld. Het betreft een hulpmiddel dat zal bijdragen aan het strategisch en duurzaam beheer van informatie binnen onze rekenkamers.

De 81ste vergadering van de Raad van Bestuur van OLACEFS werd ook in deze week gehouden. De bijeenkomst vormde een belangrijk moment van reflectie en afstemming tussen de rekenkamerorganisaties van de regio over de voornaamste ontwikkelingen en uitdagingen in 2025. Tijdens de sessie zijn de beheersverslagen van het voorzitterschap en het Uitvoerend Secretariaat gepresenteerd en besproken. Tevens is een uitvoerig overzicht gegeven van de werkzaamheden en activiteiten van de commissies en werkgroepen. Daarbij is in het bijzonder stilgestaan bij de technische inzet en de onderlinge samenwerking die bijdragen aan de verdere versterking van de organisatie.

De gepresenteerde thema's hebben aangetoond dat innovatie en een integrale benadering van interne controle essentieel zijn om rekenkamers toekomstbestendig te maken en hun maatschappelijke meerwaarde verder te vergroten.[34]

Foto: ...

Bijeenkomst met de Comptroller Tribunal de Contas da União; TCU.

Tijdens de XXXIVste Asamblea General Ordinaria van de OLACEFS werden diverse rekenkamers door de heer Vital do Rêgo Filho, President van het Federale Rekenhof van Brazilië (Tribunal de Contas da União; TCU), uitgenodigd voor een gesprek waarbij voornamelijk de mogelijkheden werden besproken om de rekenkamers van Curaçao en Aruba te ondersteunen.

Foto: Delegatie van de Algemene Rekenkamer Aruba vergezeld door de president van het Federale Rekenhof van Brazilië (Tribunal de Contas da União; TCU en de delegatie van de Rekenkamer van Curaçao)

Internationaal seminar Parlatino - OLACEFS - ‘Integriteit en Controle in Democratie: Regionale Bijeenkomst van Parlementen en rekenkamerorganisaties’

In het hoofdkantoor van het Latijns-Amerikaans en Caribisch Parlement (PARLATINO) in Panama werd op 9 oktober 2025 het internationale seminar ‘Integriteit en Controle in Democratie: Regionale Bijeenkomst van parlementen en rekenkamerorganisaties’ gehouden.

Deze tweede regionale bijeenkomst heeft als doel overheidstoezicht te bevorderen als een belangrijk instrument voor het herstellen van publiek vertrouwen, het bestrijden van corruptie en het consolideren van transparante en democratische bestuursstructuren. Daarnaast wordt de strategische rol van de rekenkamerorganisaties in hun samenwerking met nationale parlementen besproken, met als doel een solide en effectieve institutionele relatie te bevorderen.

Tijdens de openingsceremonie benadrukte de voorzitter van PARLATINO, parlementslid Rolando González Patricio, het belang van het versterken van de strijd tegen corruptie door middel van interinstitutionele samenwerking die verder reikt dan enkel traceerbaarheid en verantwoording en die bijdraagt aan een omgeving die bevorderlijk is voor sociale vrede. Tevens benadrukte hij dat ethisch handelen van alle betrokken actoren essentieel is voor toezicht dat daadwerkelijk een positieve impact heeft op het leven van burgers.

Het programma omvatte de openingstoespraak ‘Integriteit en efficiëntie in een democratie: Peru's visie op een nieuw tijdperk van overheidstoezicht’.

Daarnaast werden twee thematische panels gehouden gericht op de synergie tussen de rekenkamerorganisaties en het parlement alsmede op overheidstoezicht als pijler voor de versterking van de democratie.

De Rekenkamer was bij deze bijeenkomst vertegenwoordigd door de Voorzitter, de heer Felida, die tevens als panellid aan het programma heeft deelgenomen. Met deze deelname heeft de Rekenkamer een inhoudelijke bijdrage geleverd aan de regionale uitwisseling van kennis en ervaringen op het gebied van integriteit, toezicht en democratische controle.

3.3 Bezoeken en externe overleggen

Onderstaand is een schema opgenomen van de uitnodigingen in 2025 waarop de Rekenkamer is ingegaan en/of de organisaties die zij in dat jaar heeft bezocht dan wel van wie zij bezoek heeft ontvangen:

Tabel 7: Overzicht contacten en externe activiteiten

Maand	Dag(en)	Activiteit
Januari	3	Nieuwjaarsreceptie bij Hare Excellentie de Gouverneur mevrouw L. George-Wout.
	17	Openingsreceptie gebouw Ombudsman
Februari	—	—
Maart	—	—
April	25	Koningsdagreceptie bij Hare Excellentie de Gouverneur mevrouw L. George-Wout.
Mei	11	Beëdiging nieuwe statenleden
Juni	—	—
Juli	2	Dia di Bandera
	17	Beëdiging nieuwe lid mevrouw Shamajra Florentina
Augustus	—	—
Spetember	3	Kennismakingsbezoek met de Voorzitter van de Staten, de heer Brownbill
	9	Opening Ceremony of the Parliament Year 2025 – 2026.
Oktober	30	AI-Workshop - AICESIS (International Association of Economic and Social Councils and Similar institutions) (Sociaal Economische Raad)
November	6	Afscheid Bestuurslid Gerard Bakker van het FTAC.
	7	Solemn Public Meeting - Ambtsaanvaarding van Zijne Excellentie de heer M.J. de Kort als Gouverneur (Staten)
	7	Toast ter gelegenheid - Ambtsaanvaarding van Zijne Excellentie de heer M.J. de Kort als Gouverneur (Paleis)
	24 – 28	OLACEFS - XXXIV Asamblea General Ordinaria.
December	—	—

04

Begroting en financiële verantwoording

De Rekenkamer heeft haar begroting over het jaar 2025 conform de wettelijke bepaling in de Lv C-2010 tijdig aangeboden aan de minister van Financiën.

Jaarlijks behoort de Rekenkamer een opgave te verstrekken aan het Ministerie van Financiën over de middelen die aan haar ter beschikking zijn gesteld en de uitputting hiervan. De Rekenkamer heeft hier in 2025 aan voldaan.

Onderstaand zijn per kostencategorie de gebudgetteerde en gerealiseerde uitgaven opgenomen in Caribische gulden (XCG).

Tabel 8: Gebudgetteerde en gerealiseerde uitgaven

	Budget	Uitgaven	Onder uitputting	Percentage
Personeelskosten	5.370.900	3.214.138	2.156.762	60%
Goederen en diensten	2.328.220	1.759.512	568.708	76%
Kapitaaldienst	197.700	116.565	81.135	59%

Wij hebben conform de afspraak met het Ministerie van Financiën hen tijdig voorzien van de rapportage over de uitgaven van de Gewone en Kapitaaldienst.

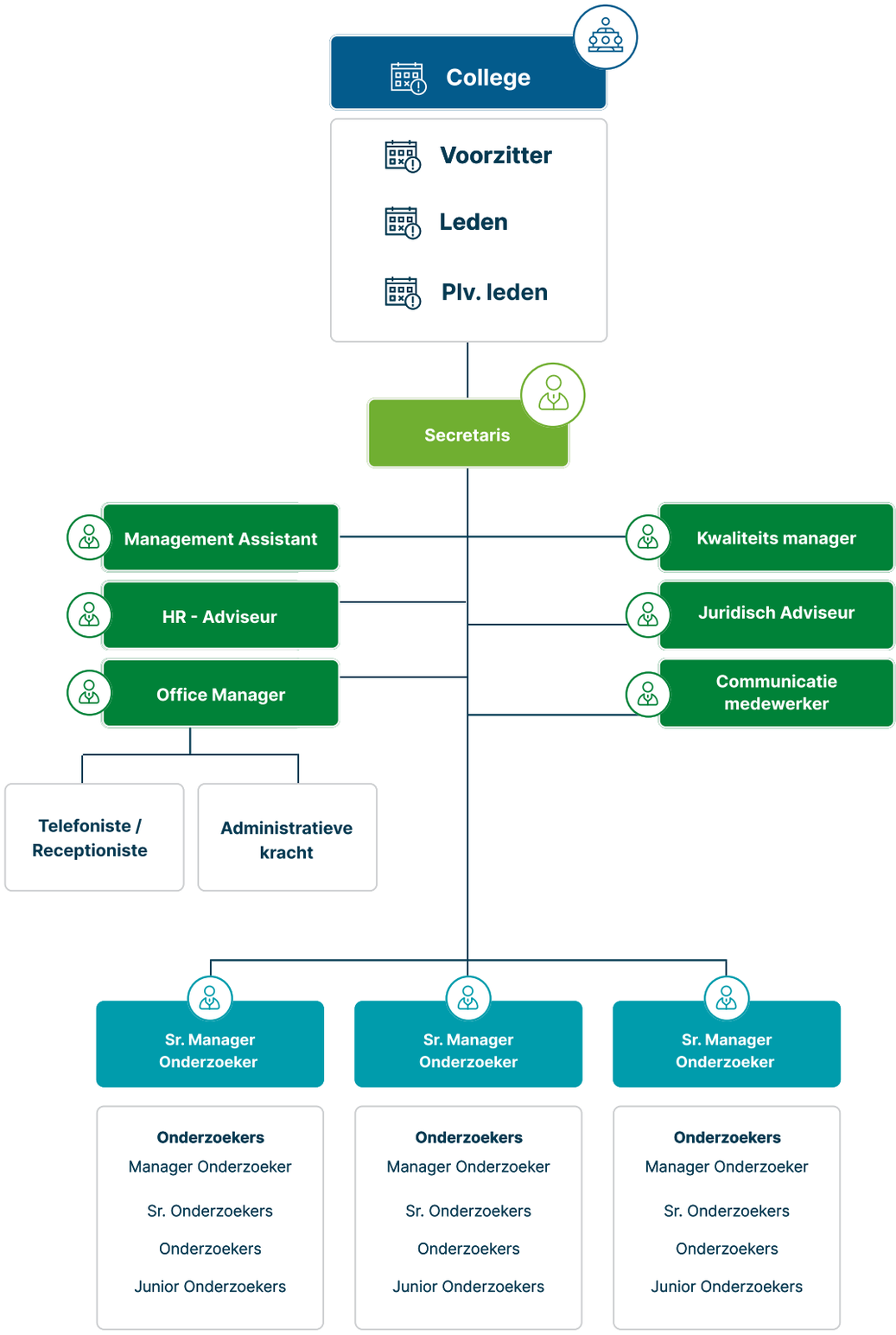
De onderbesteding op de post Personeelskosten heeft te maken met het feit dat de Rekenkamer in het proces van werving van nieuwe onderzoekers is en ondanks alle inspanningen om de vacatures in te vullen het haar nog steeds niet is gelukt in het boekjaar 2025.

Het voornemen is om in het boekjaar 2026 de door haar ingezette strategie voort te zetten en andere mogelijke kanalen in te zetten om resultaten te realiseren.

De Rekenkamer is zoals gebruikelijk zuinig omgegaan met de aan haar verstrekte middelen voor het uitvoeren van haar werkzaamheden.

Bijlage

Organogram 2025

Algemene
Rekenkamer
Curaçao